

**KARATE HAKEMLERİNİN
TEKNOLOJİ KULLANIMLARI İLE
KARAR VERME BECERİLERİ
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
MELBOURNE KARAR VERME ÖLÇEĞİ İLE
TEKNOLOJİ TUTUM ÖLÇEĞİNE GÖRE
İNCELENMESİ**

Özge Nisa CANDEMİR

**KARATE HAKEMLERİNİN
TEKNOLOJİ KULLANIMLARI İLE
KARAR VERME BECERİLERİ
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
MELBOURNE KARAR VERME ÖLÇEĞİ İLE
TEKNOLOJİ TUTUM ÖLÇEĞİNE GÖRE
İNCELENMESİ¹**

Özge Nisa CANDEMİR

Editör

Doç. Dr. Gözde ALGÜN DOĞU

---

¹ Bu kitap Özge Nisa CANDEMİR'e ait Doç. Dr. Gözde ALGÜN DOĞU danışmanlığında hazırlanan "*Karate Hakemlerinin Teknoloji Kullanımları ile Karar Verme Becerileri Arasındaki İlişkinin Melbourne Karar Verme Ölçeği ile Teknoloji Tutum Ölçeğine Göre İncelenmesi*" isimli yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

*Karate Hakemlerinin Teknoloji Kullanımları ile
Karar Verme Becerileri Arasındaki İlişkinin
Melbourne Karar Verme Ölçeği ile
Teknoloji Tutum Ölçeğine Göre İncelenmesi*
Özge Nisa CANDEMİR

Genel Yayın Yönetmeni: Berkan Balpetek
Editör: Doç. Dr. Gözde ALGÜN DOĞU
Sayfa ve Kapak Tasarımı: Duvar Design
Yayın Tarihi: Ekim 2024
Yayıncı Sertifika No: 49837
ISBN: 978-625-6069-94-7

© Duvar Yayınları
853 Sokak No:13 P.10 Kemeraltı-Konak/İzmir
Tel: 0 232 484 88 68

www.duvar yayinlari.com
duvarkitabevi@gmail.com

TEŞEKKÜR

Lisansüstü eğitim sürecinde verdiği destek ve özverili katkılardan dolayı danışman hocam Doç. Dr. Sayın Gözde ALGÜN DOĞU'ya, bu çalışmanın yürütülmesi sırasında desteğini esirgemeyen bilgi ve tecrübesiyle önerilerde bulunan, tanımaktan onur duyduğum hocam Prof. Dr. Sayın Pınar GÜZEL GÜRBÜZ'e, çalışmama katkı veren Türkiye Karate Federasyonu hakemlerimize ve yanımda olan değerli aileme, eşim Oğuzhan Candemir ve oğlum Aras Candemir'e yürekten teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR	3
ÖZET	6
ABSTRACT	7
TABLolar LİSTESİ.....	8
KISALTMALAR LİSTESİ	10
1. GİRİŞ	11
1.1. Araştırmanın Amacı	12
1.2. Araştırmanın Önemi.....	13
1.3. Problem Cümlesi	14
1.3.1. Araştırmanın Alt Problemleri.....	14
1.4. Sınırlılıklar	14
1.5. Sayılıtlar.....	14
2. GENEL BİLGİLER.....	15
2.1. Karate.....	15
2.1.1. Kihon	15
2.1.2. Kata.....	15
2.1.3. Kumite	17
2.2. Resmi İtiraz.....	18
2.3. Hakem.....	18
2.3.1. Karate Hakemliği.....	19
2.3.2. İyi Bir Hakemin Özellikleri.....	20
2.4. Teknoloji	20
2.4.1. Teknoloji Kullanımı.....	20
2.5. Karar Verme	22
2.5.1. Karar Verme Süreci.....	23

3. MATERYAL VE YÖNTEM	26
3.1. Araştırma Modeli	26
3.2. Çalışma Grubu	26
3.3. Veri Toplama Araçları	26
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu	26
3.3.2. Teknoloji Kullanım Ölçeği (TKÖ)	27
3.3.3. Melbourne Karar Verme Ölçeği I-II (MKVÖ I-II)	27
3.4. Verilerin Toplanması	28
3.5. Verilerin Analizi	28
4. BULGULAR	30
5. TARTIŞMA VE SONUÇ	46
6. ÖNERİLER	48
6.1. Araştırmacılara Yönelik Öneriler	48
6.2. Kurumlara Yönelik Öneriler	48
7. KAYNAKLAR	49
8. EKLER	53
EK-1. Kişisel Bilgi Formu	53
EK-2. Teknoloji Kullanımı Ölçeği	54
EK-3. Melbourne Karar Verme Ölçeği (I-II)	55

ÖZET

Bu araştırma, Karate-Do müsabakalarında görev alan karate hakemlerinin teknoloji kullanımları ile karar verme becerileri aralarındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Araştırmanın çalışma grubu, amaçlı örneklem yönetimi ile elde edilen Türkiye Karate Federasyonu'nda aktif olarak hakemlik yapan 2023 yılında vize yaptırmış ve yıl boyu aktif çalışan, aday-bölge-milli-uluslararası 111 kadın, 151 erkek toplam 262 hakemden oluşmaktadır.

Araştırmaya gönüllü katılım sağlayan hakemlere; Aydın (2017) tarafından geliştirilen Teknoloji Bağımlılığı Ölçeği, Mann ve diğ. (1998) tarafından geliştirilen ve Deniz (2004) tarafından Türkçe uyarlaması yapılan Melbourne Karar Verme Ölçeği (I-II) ve Heppner ve Peterson (1982) tarafından geliştirilip Türkçeye uyarlaması Şahin ve Heppner (1993) tarafından gerçekleştirilen Problem Çözme Envanteri veri toplama araçları olarak kullanılmıştır.

Yapılan analizler sonucunda; Karate hakemlerinin teknoloji kullanım düzeyleri ortalamanın üstündedir. Karate hakemleri, karar vermede en çok “Dikkatli Karar Verme” en az ise “Panik Karar Verme” stillerini sergilemektedirler.

Cinsiyetleri, yaş grupları, medeni durumları, eğitim durumları, hakemlik kademeleri ile teknoloji kullanım düzeyleri arasında anlamlı bir farkın oluşmazken, haftalık sahip oldukları serbest zaman süreleri, serbest zaman değerlendirme biçimleri, teknoloji kullanım düzeyleri ile anlamlı bir fark yoktur. Fakat teknoloji kullanım düzeyleri arttıkça düşük düzeyde de olsa, “Erteleyici ve Panik” karar verme stilleri artmaktadır.

Ayrıca test sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde; yaşı yüksek karate hakemlerinin karar vermede özsaygı düzeylerinin daha yüksek olduğu, karar verirken daha dikkatli davrandıkları ve panik halinde karar vermekten daha fazla kaçındıkları görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Teknoloji Kullanımı, Karar Verme Becerisi, Karate Hakemi

ABSTRACT

This research was conducted with the aim of examining the relationship between the use of technology and decision-making skills of karate referees involved in Karate- Do competitions.

The study group of the research consists of a total of 262 referees actively officiating in the Turkey Karate Federation, who underwent a visa process in the year 2023 through purposive sampling management and remained active throughout the year. This group includes 111 female and 151 male referees participating in various levels such as candidates, regional, national, and international.

Voluntarily participating referees in the research were administered the Technology Dependency Scale developed by Aydın (2017), the Melbourne Decision Making Scale I-II developed by Mann et al. (1998) and adapted into Turkish by Deniz (2004), and the Problem Solving Inventory developed by Heppner and Peterson (1982) and adapted into Turkish by Şahin Heppner (1993).

The results of the analysis indicate that the level of technology use among karate referees is above average. Karate referees tend to exhibit the "Careful Decision Making" style the most and the "Panicky Decision Making" style the least in decision-making.

No significant differences were observed in terms of gender, age groups, marital statuses, educational backgrounds, referee ranks, and levels of technology use. However, as the level of technology use increases, the "Procrastinative and Panicky" decision-making styles tend to increase, albeit at a low level.

Additionally, when the test results are evaluated overall, it is noted that older karate referees have higher levels of self-esteem in decision-making, act more carefully when making decisions, and tend to avoid making decisions in a panicked state.

Key Words: Using of Technology, Decision Making Skills, Karate Referee

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 4.1. Karate hakemlerinin demografik özelliklerine ilişkin bulgular.....	30
Tablo 4.2. Karate hakemlerinin teknoloji kullanımları ile karar verme becerileri arasındaki ilişkinin korelasyon analizi bulguları	31
Tablo 4.3. Karate hakemlerinin cinsiyet değişkenine göre teknoloji kullanım düzeylerinin t-Testi bulguları	33
Tablo 4.4. Karate hakemlerinin yaş değişkenine göre teknoloji kullanım düzeylerinin ANOVA bulguları	33
Tablo 4.5. Karate hakemlerinin medeni durum değişkenine göre teknoloji kullanım düzeylerinin T-testi bulguları.....	34
Tablo 4.6. Karate hakemlerinin eğitim durumu değişkenine göre teknoloji kullanım düzeylerinin ANOVA bulguları	34
Tablo 4.7. Karate hakemlerinin hakemlik kademesi değişkenine göre teknoloji kullanım düzeylerinin ANOVA bulguları	34
Tablo 4.8. Karate hakemlerinin haftalık sahip olunan serbest zaman süresi değişkenine göre teknoloji kullanım düzeylerinin ANOVA bulguları	35
Tablo 4.9. Karate hakemlerinin serbest zaman değerlendirme biçimlerine göre teknoloji kullanım düzeylerinin ANOVA bulguları.....	35
Tablo 4.10. Karate hakemlerinin cinsiyet değişkenine göre karar verme becerilerinin T-testi bulguları.....	36
Tablo 4.11. Karate hakemlerinin yaş değişkenine göre karar verme becerilerinin ANOVA bulguları	37
Tablo 4.12. Yaş değişkenine göre ANOVA ve Welch testi sonuçları	38
Tablo 4.13. Karate hakemlerinin medeni durum değişkenine göre karar verme becerilerinin T-testi bulguları.....	39
Tablo 4.14. Karate hakemlerinin eğitim durumu değişkenine göre karar verme becerilerinin ANOVA bulguları	40

Tablo 4.15. Karate hakemlerinin hakemlik kademesi değişkenine göre karar verme becerilerinin ANOVA bulguları	41
Tablo 4.16. Hakemlik kademesi değişkenine göre Welch testi sonuçları	42
Tablo 4.17. Karate hakemlerinin haftalık serbest zaman sürelerine göre karar verme becerilerinin ANOVA bulguları	43
Tablo 4.18. Karate hakemlerinin serbest zaman değerlendirme biçimlerine göre karar becerilerinin ANOVA bulguları.....	44

KISALTMALAR LİSTESİ

MKVÖ- I-II	: Melbourne Karar Verme Ölçeği I-II
TDK	: Türk Dil Kurumu
TKF	: Türkiye Karate federasyonu
TKÖ	: Teknoloji Kullanım Ölçeği
WKF	: Dünya Karate Federasyonu

1. GİRİŞ

Hızla gelişen ve değişen bir sürecinin içerisinde bireyler hem iş hem de özel yaşantılarında bizi etkisi altına almaktadır. Çağa ayak uydurma, zamanı etkin ve verimli kullanma, yaşamın zorluklarıyla mücadele etme, vb. etkilerin sonucunda teknoloji alanındaki gelişmeler hayatımızın her alanında farklı sonuçlarla bizi karşı karşıya bırakmaktadır.

Gelişen bu teknolojiye alışmak, ona uyum sağlamak ve serbest zamanlarımızı değerlendirmek teknolojinin en büyük getirisidir. İnsanlar bu gelişmeler ve doğurduğu farklı alanlardaki sonuçlardan etkilenirken bu sonuçlar olumlu olduğu kadar olumsuz olarak hayatımızda yer almaktadır. Neredeyse her evde bağlı olan internet ile birlikte her an çevrimiçi olarak özellikle akıllı telefon ve tabletler ile her şeye saniyeler içinde erişilebilmesi, istenilen mekânda ve zamanda ulaşılabilir olması ise yaygınlaşmaya başlayan teknoloji ile kişileri sosyal çevreden ve sorumluluklardan uzaklaşarak bağımlılık yaratmaktadır. Bu bağımlılık ise çeşitli riskleri beraberinde getirmektedir.

Çalışan bireylerin serbest zamanlarını etkili bir şekilde değerlendirmeleri, stres ve yorgunluktan kurtulmaya çalışmaları, bireyleri sosyal ve kişisel hayatta mutlu ve başarılı hale getirmektedir. Bir çalışanın başarılı sayılması için hem sosyal hem de iş hayatında başarılı olması, çeşitli hobileri olması önemlidir. Bu nedenle teknolojiden faydalanmak zamanı da ekonomik kullanmaya sürüklemektedir. Saniyeler içinde hem iş hayatımızda olabilmek, gündelik işlerimizi kolayca yapabilmek, sosyal ve ekonomik açıdan tasarruf sağlayabilmektedir. İnternet sayesinde erişime açılan bu kapı, hem zamanın değerlendirilmesi hem de tabana yayma ve gelişim için önemli rol oynamaktadır.

Spor, rekreatif alanın değerlendirilmesinin en büyük parçasıdır. Ülkemizde spora verilen önem her geçen gün artmakta, tüm bireyleri bu sayede sporun içine çekmektedir. Bu “spor organizasyonları” içinde bir parça olmak ve yer almak insanları değerli ve önemli hissettirmektedir. “bir olma” düşüncesi ile insanlar hem ruhen hem de bedenen gelişim göstermekte, insanların kendini

denetleyebilmesi ve keşfetmesi için olanak sağlamaktadır.

Sporcu başarısı arkasında; görünen ve görünmeyen birçok emek bulunmaktadır. Ortaya çıkan başarıda, antrenör kadar, görev alan hakemler yer almaktadır. Önceki kimlikleri sporcu olan bu hakemler, sporculuğun vermiş olduğu deneyim sonrası antrenör veya hakemliği hayatlarına dahil etmektedir. Yoğun müsabaka temposu içerisinde görev yapan hakemler bu organizasyonun tam ortasındadır. Hakemler fair play çerçevesinde görevlerini en iyi şekilde yapmak için kendilerini sürekli geliştirmekte ve yenilemektedir.

Hakem sözcüğü; iki tarafın aralarında çıkan anlaşmazlığı çözmek için yetkili olarak seçtikleri ve sonuçta anlaşmışları kişi; anlamlarını taşımaktadır (TDK, 2023).

Bu bağlamda; hakem görevini en iyi şekilde yapabilmek için, oyuna özgü kuralları eksiksiz bilmeli, değişen ve eklenen oyun kurallarını takip etmeli, iyi bir iletişime sahip olmalı, kararları ivedi şekilde alıp uygulayabilmek için güçlü bir karaktere sahip olmalıdır. Vermiş olduğu ve yayınlaması gereken puan yada ceza kararlarını sporcu, antrenör ve seyirciye jest ve mimikleri ile kendinden emin şekilde göstermelidir. Çünkü hakem; kuralların ve adaletin uygulayıcısı ve dağıtıcısıdır.

Atılgan ve Tükel'in yapmış olduğu bir araştırma makalesinde; hakemin önemini şu şekilde anlatmıştır; hakemler sporun en temel ögesidir. Çünkü büyük ilgi ile geniş bir kitle tarafından takip edilen spor müsabakalarında, hakemler sahada sporcular ile beraber mücadele eder ve müsabakanın kaderinin elinde bulundurduğu kişi hakemlerdir (Pepe vd., 1992).

1.1. Araştırmanın Amacı

Karate branşında hakemlik yapmak oldukça zor ve streslidir. Özellikle belli bir periyodun olmaması, erken saatte başlanan müsabakalara geç saatlere kadar devam edilmesi, bir müsabaka programının uzun gün sayısına sahip olması ve bir günde ortalama 100'den fazla maçın olması görev yapan hakemler için oldukça dikkat ve konsantrasyon gerektirmektedir. Maç aralarında ve bitiminde hakemlerin müsabaka temposundan uzaklaşmak ve rahatlamak için teknolojiyi kullanmaları oldukça önemlidir. Zamanlarını en iyi şekilde değerlendirmelerinin yanı sıra serbest

zaman tutumlarını da düzenleme imkânı bulabilmekte, kullanılan birçok teknolojik destek ile daha verimli zaman geçirebilmektedir. Bu çalışma ile hakemlik ve sporun gelişimine bir parça yenilik ve eleştirel bakış kazandırmak hedeflemektedir.

1.2. Araştırmanın Önemi

İlgili araştırma literatür taraması yapıldığında, karate hakemlerinin teknoloji kullanımları ile karar verme becerileri arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmanın mesleki anlamda katkı sağlayıcı nitelikte olması araştırmanın önemini oluşturmaktadır.

Spor organizasyonlarının bir parçası olan hakemler, organizasyon bitimine kadar yoğun bir müsabaka temposu içerisinde geçirirler. Büyük bir özveri ile halkanın bir parçası olarak görevlerini yapar ve kopmamak için büyük çaba gösterirler. Gün boyu sahada olan ve yaklaşık 12 saat çalışan hakemler yorgunluğa karşı gösterdikleri direncin yanında dikkat, konsantrasyon, güçlü bir refleks ile anlık karar vermek zorundadır. Kural bilgisi, geçmiş sporcu deneyimi ile spora olan hâkimiyeti ile hakem önemli bir işin tam ortasındadır. Her şartta doğru karar vermeli ve güçlü olmalıdır. Sporcu, antrenör ve seyirci ile baş edebilmek için hakem psikolojik açıdan güçlü olmalıdır. Ayrıca hakemlikten kalan zamanlarda kendi ile ilgili işleri kısa sürede halledebilmeli, tekrar hakemliğe ruhen ve bedenen dönebilmelidir. Zamanını en iyi şekilde kullanan hakemler bireysel ve sosyal açıdan gelişmekte, branşının getirdiği tüm görev ve sorumlulukları bilerek branşına katkı sağlamaktadır.

Sporda teknolojisi kapsamında hem sahada hem de spor malzemelerinde birçok yenilik ve değişim görülmektedir. Sensör iletileri, akıllı stadyumlar, sistematik görseller sporun içerisinde yer almaya devam etmektedir. Ayrıca kayıt cihazları, spor takip sistemleri, hakem malzemeleri ve giyilebilir spor ürünleri hakem başarısını artıran en önemli unsurdur.

Hakemler spor etkinliğinin büyük bir parçasıdır. Sporun gelişimine katkı sağlamak, toplumda spor bilincini oluşturmak, teknolojiyi kullanmak, fair play yaklaşımını uygulamak ve uygulatmak için önemli bir role sahiptir. Bu yüzden yapılan bu çalışmada Karate hakemlerinin teknoloji kullanımları ile karar verme

becerileri arasındaki ilişkinin araştırılması ile hakemliğe, ilgili kurumlara ve bu kurumların yapacağı çalışmalarda onlara destek sağlayacağı düşünülmektedir. Bu çalışmanın literatüre bu doğrultuda vereceği destek bakımından da önem arz ettiği düşünülmektedir.

1.3. Problem Cümlesi

Araştırmanın problem cümlesi; karate hakemlerinin teknoloji kullanımları ile karar verme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesidir.

1.3.1. Araştırmanın Alt Problemleri

Karate hakemlerinin demografik değişkenlerine göre teknoloji kullanım düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Karate hakemlerinin demografik değişkenlerine göre karar verme becerileri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

1.4. Sınırlılıklar

Araştırma faal olarak Türkiye Karate Federasyonunda kayıtlı bulunan aday-bölge-milli-ulusal ve uluslararası hakemlerle sınırlıdır.

Araştırma veri toplama süreci 2023-2024 yıllarındaki faal hakemler ile sınırlandırılmıştır.

1.5. Sayıtlar

Araştırmaya katılan Karate hakemlerinin ölçme araçlarına verdikleri cevaplar; gerçek durumları, duygu ve düşüncelerini yansıtacak şekilde samimi ve içten cevapladıkları varsayılmaktadır.

Araştırma sürecinde toplanan tüm verilerin gerçeği yansıttığı varsayılmıştır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Karate

Karate-Do, Japonca ‘kara’ ‘te’ ‘do’ olmak üzere üç kelimededen oluşur. Bunların anlamlarına bakacak olursak; "kara" boş, "te" el ve "do" yol manasına gelir. Anlamların birleşmesi ile “boş elin yolu” anlamı ortaya çıkmaktadır. Herhangi bir silah kullanmadan yalnızca el ve ayak kullanılan, savunma sanatıdır. Yol anlamına gelen “Do” ise karate eğitimi alan her bireyin kendisini mükemmele ulaşmak için katettiği yolculuk ifade edilmektedir (Alpay, 2016). Do felsefesi Karate sporunu diğer tüm sporlardan farklı kılar. Temelini Uzakdoğu sporlarından alan ve her geçen gün olgunlaşmayı ifade eden Do felsefesinde çalışmak kişiyi ruhen ve bedenen değiştir (Doğan, 2003).

Karate-Do çalışmaları üç temel bölümde ele alınabilir. Bunlar; Kihon, Kata ve Kumite’dir.

2.1.1. Kihon

Karate sporunda kullanılan temel teknik uygulamalarıdır. Bu teknik uygulamalar; duruş teknikleri (Dachi Waza), blok teknikleri (Uke Waza), atakvuruş teknikleri (Atemi Waza)’dir. Tüm teknikler hem kata hem de kumitenin temelini oluşturur (Koca, 2016).

2.1.2. Kata

Karate sporundaki tekniklerinin birleştirilmesi ile koreografi şeklinde evrensel olarak kabul edilen ve 360° açıyla uygulanan, hayali bir dövüş sanatıdır (Alpay, 2016).

Teknikler akıcı bir ritimle yapılırken, teknik sonları ve aralarındaki sıkışım, nefes, denge, koordinasyon ve ‘kia’lar ile keskinlik sağlanmaktadır. Bir çeşit dans olarak tanımlanan kata, aslında hareketlerin temeline inildiğinde oldukça sertlik barındırır.

Karate müsabakalarında sporcunun kendi iradesi ile seçebileceği, Shito-Ryu, Shotokan, Goju-Ryu ve Wado-Ryu' olmak üzere dört temel karate stili vardır. Bu stiller birbiri ile benzerlik gösterse de kataların sayıları, teknikleri ve uygulama biçimleri birbirinden farklıdır. Her stilin kendine özgü belirlediği katalardan sporcu istediğini seçerek yarışabilir (Okuş, 2013).

Sporcuların karşısında konumlanan toplam 7 hakem oturur. Belirlenen turda yarışacak olan her sporcu saha içerisinde kendisine ayrılan alana girer ve katayı çizer. Karşılaşmalarda süre sınırı yoktur. Fakat belli bir durma, duraksama ve yanlış yapılan veya unutulmuş teknik sonucu sporcu diskalifiye edilebilir. Çizilen kata sonrasında hakemler tarafından puanlama yapılır. Hakem puanlama yaparken sporcuları teknik performans ve atletik performans olmak üzere belli kriterlere göre puanını belirler. Kata puanlama kriterleri aşağıda belirtilmiştir (TKF, 2023).

1. Güç
2. Hız
3. Denge
4. Zamanlama
5. Senkronizasyon
5. Duruş
6. Odaklanma (KIME)
7. Teknikler
8. Geçiş hareketleri
9. Doğru nefes alma
10. Uygunluk
11. Performansında tutarlılık

Hakemlerin görev yaptığı masa üzerinde bulunan ve ana bilgisayara bağlı olan skorboarda puanlar her bir hakem tarafından ayrı ayrı işlenir. Puanlar ana bilgisayara aktarılarak ortalama hesaplanır. Önce tüm sporcular katayı çizer,

puanlama yapılır ve bir üst tura geçmeye hak kazanan sporcular seçilir. En yüksek puanı alan 4 sporcudan iki sporcu birinci ve ikincilik için, üçüncü ve dördüncü olan sporcu ise kendi arasında üçüncülük için mücadele eder (TKF, 2023).

2.1.3. Kumite

En temel anlamı ile dövüş çalışmalarıdır. Belirli kurallar çerçevesinde biri kırmızı diğeri mavi köşede fair play çerçevesinde yarışan iki sporcusunun mücadele etmesi ve bunun sonucunda kazananın belirlenmesi için yapılan bir yarışmadır.

Bu yarışmalar; yaş, kilo ve cinsiyete göre ayrılır. Savunma odaklı olan kumite karşılaşmalarında yapılan atak ve bloklar kontrollü olmak zorundadır. Alt yaş gruplarında temas yasak olmakla birlikte, büyüklerde sadece deri temasına izin verilir (Okuş, 2013).

Kumite; karşılıklı iki kişinin mücadele ederek puan yoluyla üstünlüğün belirlendiği spordur. Yüksek düzeyde psikolojik farkındalık ve fiziksel koordinasyon ile çok farklı psikolojik süreçlerin yaşandığı müsabaka ortamında, hareketlerin kontrolünün çok iyi sağlanması gerekir (Soykan A, 2009).

Kumitede puan alınacak bölgeler;

1. CHUDAN bölgesi: Pelvisin üzerinden köprücük kemiğine kadar olan bölgedir.
2. JODAN bölgesi: Köprücük kemiğinin üzerindeki bölgedir. Omuzlar hariçtir.

Kumite, rakibin gövdesine (chudan) ve kafasına (jodan) ve yumruk ve tekme atarak tekniklerinin kullanılması ile puan almaya dayanır (Kaya vd., 2017).

Kumitede puanlar; yuko, waza-ari ve ippon olmak üzere 3 farklı türdedir.

Bir düz yumruk (Tsuki) için yuko teknikleri için 1 puan verilir. Sırt ve karına yapılan tekmeler (chudan) için waza-ari yani 2 puan verilir. Yüze yapılan (jodan) bir tekmeyle ippon olan 3 puan verilir. 3 puan alınan bir diğerk teknik ise rakibin ayakların yerden kesilerek vücudunun herhangi bir kısmının müsabaka alanına

(tatamiye) temas etmesi ile karşı rakibinin bir anda uyguladığı el ve ayak tekniklerinden birini uygulamasıdır (TKF, 2023). Müsabaka; 4 tane yan hakem ve 1 orta hakem sahada olmak üzere maça başlanır. Toplam 5 hakem ile yönetilen maça, kural denetleyicisi olan arbitratör, skor ve süre tutucu destek verir. Kihon ve katadan farklı olarak kumitede süre sınırı vardır. Bu süre katagorilere göre farklılık göstermektedir. Belirlenen süre içerisinde uygulanan tekniklerle açık ara 8 puana ulaşan sporcu o yarışmayı kazanır (WKF, 2023).

2.2. Resmi İtiraz

İtirazlar antrenör tarafından yapılır. Antrenör tarafından doldurulan itiraz formu ile federasyonun belirlemiş olduğu itiraz bedeli federasyon sitesine yatırılarak form ile birlikte tatemi şefine ibraz edilir. Yapılacak itiraz, itiraz edilecek maçın bitiminden hemen sonra yapılmalı ve müsabakanın ilerlemesini engellememelidir.

Antrenörün yapmış olduğu itiraz sonrası Tatami Şefi, sadece o maça görev yapan tüm hakemleri toplayarak, savunma tutanağını dolduracak ve derhal İtiraz Jürisi temsilcisine teslim edecektir. İtiraz jürisi tüm evrakları alıp inceledikten sonra bir karar verecek ve bu kararı itiraza yazılı olarak cevap vererek sonuçlandıracaktır (TKF, 2023).

2.3. Hakem

İngilizce anlamı ‘referee’ olan sözcüğün Türkçe anlamı ‘Hakem’ dir. Bu kelime ‘başvurmak’ sözcüğünden gelir.

Hakem ‘bir anlaşmazlığı çözmek ve ortaya çıkan tartışmayı yatıştırmak için seçilen kişi’ olarak tanımlanmaktadır (Aksoy, 2018).

Adil ve kurallara uygun olarak oynanan bu oyunda, kazanmanın önemli bir amaç olduğu, her aşamada süreci en iyi şekilde yönetmekten sorumlu olan hakem ise gerek kişisel özellikleri gerekse yeterli düzeyde performans sergilemesi bu süreç için önemli bir etmendir (Reyhan ve Kolayış, 2019). Çalışma alanının ön sahasında hakemler yer aldığı için hedeflenen amaçlara ulaşmak için önemli

bir rolünhakemlerde olduğunu söyleyebiliriz (Gündoğan ve Yetim,2021).

Erdemli, 2006’da yaptığı çalışmada; bir sporu yapmayı istemenin ve onu benimsemenin en önemli kuralı, en baştan o sporun tüm kurallarını kabul ederek uymayı ve kurallarına karşı çıkmamayı gerektirir (Atakan, 2020).

Sporcularla beraber sahada mücadele veren, müsabakada alınan tüm sayıları tespit ederek, kurallara uymayanları cezalandıran hakemler, müsabakaların oyun kuralları içerisinde sonuçlandırılması ve kurallara uyulmasını sağlayan kazanan ile kaybedeni belirleyen kişidir

Hakemler, kadın ya da erkek olabilir. Müsabakalar kurallara göre yönetilir. Kurallar herkese eşit uygulanır. Hakemlerinin giysileri federasyonun belirlediği şekilde tek tip olmalıdır (Alpay, 2016).

2.3.1. Karate Hakemliği

Akıncı (2017) yaptığı çalışmada; Karate hakemliğinin 1963 yılında 1. Avrupa Karate Kongresi başladığı bilinmektedir. 1963 yılında ilk defa Fransa’nın Paris şehrinde düzenlenen Avrupa Karate Kongresi’nde karate branşının gelişmesi amaçlanarak birçok karar alınmıştır. Alınan kararlardan biri de hakem kurulunun oluşmasıdır. 1964 yılında Paris’te düzenlenen Kongrede uluslararası düzeyde hakem seminerlerinin düzenlenmesi kararı alınmıştır (Dirican, 2020).

Yetkili kurumlar tarafından, Karate müsabakalarının yönetimi için görevlendirilen ve bu konuda gerekli tüm eğitimleri almış kişiye ‘Karate Hakemi’ denir. Karate hakemi olabilmek için Karate sporunu yapmış olması gerekmektedir. Müsabakalar için, Merkez Hakem Kurulu (MHK) tarafından uygun görülen hakemler arasından, Federasyonun bilgisi dahilinde görevlendirilir. Hakemler müsabaka boyunca; kısa kollu beyaz gömlek, lacivert blazer ceket, uzun gri pantolon, siyah çorap ve siyah bağciksız ayakkabı ve federasyonun belirlediği kravat olmak üzere tek tip giyinmektedir (WKF, 2023).

Müsabakanın başından sonuna kadar sorunsuz ilerlemesi ve bitirilmesi için hakemin verdiği kararlar kadar, MHK kurulunun kararları da oldukça önemlidir. Orta hakemin verdiği kararlara uymayan, itiraz eden, karatenin prestij ve onuruna

zarar veren, art niyetli davranan, sporcu ve antrenöre diskalifiye (shikkaku) kararı verilir. Müsabaka öncesi, esnası ve sonrasında yaşanacak sporcu, antrenör ve seyirci taşkınlıkları hakem için psikolojik baskıdır. Hakem bu baskılardan etkilenmemeli, objektif karar vermelidir (TKF, 2023).

2.3.2. İyi Bir Hakemin Özellikleri

Hakem davranışları sporda başarıyı etki eden en önemli faktörlerden birisidir. İsteyerek ya da istemeden yapılan hata sonrası, bir tarafın kazanması ya da kaybetmesine neden olabilir (Pepe vd., 1992).

Etkili ve başarılı hakem olabilmek bir sanattır. Hakemin müsabaka alanında sergilediği sanatsal beceri her ne kadar teknik bilgiye dayansa da hakemin kişisel özelliklerinin katkısı büyüktür. Hakem değerlendirme kriterleri çeşitli şekillerde uygunsa da son zamanlarda yapılan araştırma sonuçlarına göre üst düzey bir hakemlik için karakteristik özellikler aşağıdaki gibi özetlenmiş ve iyi bir hakemin özelliklerini oluşturmak için gerekli görülmüştür. Bunlar; tutarlılık, uyum, kararlılık, denge, dürüstlük, karar verme (yargılama), güven ve motivasyondur (Ekmekçi, 2011).

2.4. Teknoloji

TDK (2023)'nın tanımına göre teknoloji; “herhangi bir hizmet ve mal üretiminin gerçekleştirilmesine yönelik kullanılan beceri, yöntem, işlem, tekniklerin düzenlenmesi veya bilimsel olarak araştırılmasıdır” olarak ifade edilmektedir (TDK,2023)

2.4.1. Teknoloji Kullanımı

Zamanın en iyi şekilde kullanılmasını sağlayarak, insan hayatını önemli ölçüde kolaylaştıran teknolojiyi, hayatımızın her alanında uygulamaya geçirebiliyoruz (Camkıran vd., 2021). Küreselleşen dünyada spor sektöründeki teknolojik gelişmeler, spor hizmetlerine olan ihtiyacı ön plana çıkarmıştır. Bunun sonrasında spor hizmetleri verilmeye başlanmıştır. Teknolojide yaşanan gelişmeler

ile birçok uygulama geliştirilmiş ve günümüzdeki yerini almasına destek olmuştur. İnternetin, artık tabandan tavana kadar kullanılması ve eskiye göre çok daha kolay ulaşılabilir halde olması, spor ürün ve hizmetlerinin pazarlanması ile birlikte gelişmesine de imkân vermiştir. Belli kitlelere hitap eden bu durum artık tüm kitleye hitap ederken bu durum spor olgusunun gelişmesini de sağlamıştır. Teknolojide yaşanan tüm değişme ve gelişme sporu yenilemektedir. Gelişmiş tüm ülkeler artık teknolojiyi sporla bütünleştirip, her geçen gün spor teknolojisinin ilerlemesine olanak sağlamaktadır (Altıngül ve Yıldırım, 2011).

Teknolojinin gelişmesi sonucu birçok alanda olduğu gibi spor alanında da hayatımızı kolaylaştıran yeniliklerle tanışılmaktadır. Birçok firmanın ürün alternatifi sunması ile içerisinden en uygun olanı seçerek daha fazla verim alınmaya çalışıldığı görülmektedir. Sonucunda ise dünyaca ünlü birçok marka teknolojiyi yakından takip ederek sürekli kendini yenilemektedir (Şimşek ve Devcioğlu, 2018).

Teknolojinin bize sunduğu en büyük yeniliklerden biri de spor malzemelerinde kullanılan nanoteknoloji ürünleridir. Bu ürünlerin performansa etkisi oldukça yüksektir. Nanoteknolojik ürünlerin kullanılması insanlara birçok avantaj sağlarken bu durum insan hayatına verilen önemin, ciddi boyutta artmasına neden olmuştur (Türkmen ve Mutlutürk, 2014).

Spor ortamlarında kullanılan birçok teknolojik sistem vardır. Bunlardan en önemlisi, bulut teknolojisi, siber sistem, artırılmış gerçeklik, robotlar, 3 boyutlu yazıcılarıdır (Tekin, 2018). Teknolojinin sağladığı bu alternatifler arasında spor müsabakaları yapılırken aynı anda verilerin işlenip kayıt altına alınması spora çok fazla katkı sağlar. Gelişen bu teknoloji, sonuçların anlık takip edilmesi ve paylaşılması ile birlikte, hitap ettiği kitleyi de içine alarak büyümektedir. Bu durum hem anlık takip hem de şeffaflık açısından büyük öneme sahiptir.

Navigasyon sistemleri, sanal gerçeklikle birlikte önem kazanan sanal gözlük uygulamaları, özellikle telefonlarımızda da kullandığımız adım sayaçları, kalp ritimleri, kalori hesaplayıcılar, özel antrenman uygulayıcıları, beslenme ve su içme uyarıları vb. uygulamaların kullanımı spor hayatını kolaylaştırarak, zamanı etkili kullanma açısından verimi artırmıştır (Şentürk ve Özer, 2022).

Karatenin 2020 Tokyo Olimpiyatlarına girmesiyle teknolojik alanda birçok yenilik bu branşa uygulanmıştır. Özellikle internet ağları ve fiber sistemleri ile canlı yayınlar ve canlı skor paylaşımına ağırlık verilmiştir. Böylelikle hem sporcu, hem hakem hem de izleyicilerin bu branşa daha fazla ilgi duymaları sağlanmıştır. Ayrıca hakemlerin bayrakları kaldırdığında sensörlerin kullanılarak ekrana yansması, hakemin puan ve ceza verdiğinde robotik olarak ekranda gösterilmesi ve orta hakemin puan ve cezalarda bu teknolojiyi okuyabilmeleri ve uygulayabilmeleri teknoloji kullanımı için önemli olurken, kuralları bilmeyen seyirci için açık ve anlaşılır olmuştur.

Futbolda “var sistemi”ne benzer bir uygulama da karatede mevcuttur. Görevlendirilen 2 hakemin yapılan maçları kayıt altına alması ve kayıt altına alınan maçın antrenörün itiraz etmesi durumunda (sadece itiraz edilen teknik) incelenerek puan olup olmadığına karar vermektedir. Bunun için hakemin önünde 1-2-3 puan gösteren kart ve “ hayır” kartları bulunmaktadır. Puan yoksa hayır kartı, puan varsa puan kaç sayılıksa onu belirten kart havaya kaldırılır. Eğer görünmeyen bir teknik var ise eller çapraz şekilde göz önünde tutularak “görmedim” işareti yapılır. Tüm bu kayıt işlerini ve incelemeleri yapabilmek için bilgisayar hakemlerinin, bilgisayar kullanmayı iyi bilmesi ve inceleme sonrası doğru karar vermesi gerekmektedir. Bu karar puan ya da puan olmamakla birlikte, kayıt açısı görünmeyen bir teknik varsa görünmediğini önünde bulunan kartlarla herkesin görebileceği şekilde göstermelidir.

Organizasyon hakemlerinin kayıt cihazlarının teknik bakımı ve sorun yaşandığında anında müdahale etmeleri, spor takip sistemini kullanarak bilgisayar ortamında kayıt altına alıp, doğabilecek hataları en aza indirmek açısından oldukça önemlidir. Ayrıca masa hakemlerinin skorbordu, kural ihlallerinde düdüklarının kullanımı ve süre tutucuların zamanı kontrol etmeleri ile teknolojik gelişmelere ayak uydurması beklenmektedir.

2.5. Karar Verme

Bireyler, birçok konuda karar vermektedir. Verilen bu kararların hepsi birbirlerinden farklıdır. Karar veren kişinin, alternatifler içinden duruma en uygun

olanı seçmesi “karar verme” olarak tanımlanabilir (Atakan, 2020). TDK’nin Türkçe sözlüğünde ise “bir durum karşısında düşünüp, düşünme sonrasında kesin bir yargıya varmaktır” olarak tanımlanmıştır (TDK, 2023).

Karakaya, (1998) karar verme eylemini; yaşamın her alanında, her an hissedilen bir kavram olarak tanımlamıştır (Gacar, 2011). Çetin, 2009 yılında yaptığı bir araştırmada, sporla uğraşan bireylerin spor ortamında mevcut durum karşısında nasıl düşündüğü, bu durumu nasıl değerlendirdiği ve en önemlisi bu süreç sonunda nasıl bir karar vereceği bilimsel bir ortamda incelenmesi gereken önemli bir konu olduğunu belirtmiştir (Dikmen, 2022).

‘Karar’ kelimesi, bir ya da birden fazla seçenek karşısında, birini seçme zorunluluğu olan sonuçken, ‘Karar verme’ ise, bir amaca ulaşmak için birçok seçenek arasından seçim yaparak bunu davranışa dönüştürmektir (Güngör ve Özcan, 2022). Bu durum sonucu insanları seçim yapmaya, çözüm üretmeye ve sonucunda bir karar vermeye zorlar.

Leveaux, 2010 yılında yaptığı bir çalışmada; insanlarda karar verme ve karar verme stillerinin bulunduğu üzerinde durarak, bu durumun günlük yaşam kadar, spor yaşamında da önemli olduğunu belirtmiştir. Spor yaşamında verilen kararlar, eğer zamanında ve en uygun durumda verilir ise sporcuyu olumlu etkilerken, yanlış zamanda ve yanlış verilen kararlar ise sporcuyu olumsuz etkiler. Aynı zamanda bu durum sporcuyu etkilerken, oyunun sonucunu da ciddi boyutta etkiler (Türksoy vd., 2019).

2.5.1. Karar Verme Süreci

Bir sorunun varlığının hissedilmesi ile karar verme süreci başlar. Bu sürecin zor ve en önemli aşaması; karşı karşıya gelinen soruna, birden fazla çözüm yolunun olması ve aralarından birinin seçilmesi ile bu karmaşık durumun sonlandırılması amaçlanır. Sorunu hissetmek, gözlemlemek ve çözüme ulaştırmak için bir çaba harcamak gerekmektedir (Akbulut, 2012).

Sucu G.(2012) yaptığı çalışmada; karar verme sürecini; örgüt içindeki yöneticinin içinde bulunduğu organizasyonda karşılaştığı sorunları çözmek için

gerçekleştirdiği karar vermek için giriştiği eylemler olarak tanımlamış ve aşağıdaki gibi özetlemiştir (Kirgil, 2015).

- Sorunu tanımlama
- Amaçları belirleme
- Sorunla ilgili nedenleri tespit etme
- Sorunla ilgili bilgileri toplayıp değerlendirme
- Alternatifleri değerlendirme, olası sonuçları tahmin etme ve uygun olankarar verme stilini seçme
- Karar verme

İnsanlar karar vermeden önce, alternatif bilgi toplamaya çalışır. İçinde bulunduğu durum karşısında kendisine en uygun olanı seçmeye çalışırken, zihin yorulur, yorgun zihin doğru karar vermede zorlanır (Akbulut, 2012). Karar verme sürecini başarılı atlatmak için kişinin doğru karar verecek gücüne önce kendinin inanması gerekmektedir. Çünkü bu süreç kişisel açıdan oldukça önemlidir. Bu süreçte verilen kararın doğruluğunu arttırmak için önce karar verecek kişi doğru işlemler yapmalı, bu süreci en doğru şekilde idare etmelidir (Kirgil,2015).

Johnson (2006) yaptığı çalışmada sporda karar vermenin öneminden bahsetmiş, zaman baskısında olsa dahi, akışına uygun olarak hızlı bir şekilde harekete geçerek, en doğru olanı seçmesini, insanlar üzerinde görülen önemli olumlu etki olarak belirtmiştir (Ender vd., 2020).

Deniz, 2004 te yaptığı bir çalışmada; kişinin uygun zamanda en doğru kararı verebilmesi, seçenekleri doğru algılayıp, seçeneklerle ihtiyaçları arasındaki ilişkiyi kurabilmeye bağlamıştır. Sahip olunan bireysel farklılıklar, karar vermeyi etkiler. Seçenekler arasından karar vermek karmaşıklığa neden olduğu için kişiyi karar verme sürecinde olumsuz etkilemektedir (Tekkurşun vd., 2018).

Hakemler de; maç içinde ortaya çıkan ani durumlara hazırlıksız yakalanır ve bir karar vermek durumunda kalır. Verdiği kararları ve bu kararın vermiş olduğu sorumluluğu özgürce alır ve kullanır. Gördükleri puan ve cezaları, sporcunun

yapmış olduğu yasaklı hareketler ve kural ihlallerini analiz ederek, saniyeler içinde karar vermesi gerekir. Dikkatli ve sakin olduğu bu dinamik süreç içerisinde her zaman aktiftir. Verdiği karar ile yan hakemlerin bayraklarından destek alırken en büyük sorumluluk orta hakeme aittir. Bir atak sonrası yaralanma varsa sporcuyu yakından kontrol edip, bu hatanın kimden kaynaklandığına dikkat etmesi, puan mı yoksa ceza mı vereceğine karar vermesi ve uygulaması gerekmektedir. Bunun için sporcu, antrenör ve seyirciden etkilenmemeli, duygularıyla hareket etmemeli, sakin ve kararlı olmalı ve en doğru kararı vermelidir.

3. MATERYAL VE YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli

Araştırma; ilişkisel tarama modelinde desenlenerek nicel araştırma yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Tarama modelinin amacı, geçmiş ya da şuan var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemektir. Tarama modeli, bir konuya ya da olaya ilişkin katılımcıların görüşleri, ilgi, beceri, yetenek ve tutum vb. özellikleri kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Fraenkel ve Wallen, 2009; Karasar, 2005).

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu; Türkiye Karate Federasyonunda 2022-2023 yılında aktif olarak görev yapmakta olan ve çalışmaya gönüllü katılan 262 ulusal ve uluslararası hakem oluşturmaktadır. Çalışma grubunun verilerine, Türkiye Karate Federasyonu (TKF)'nin resmi kayıtları aracılığıyla ulaşılmıştır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada veri toplama araçları; araştırmacı tarafından hazırlanan “Kişisel Bilgi Formu” (Ek:1), “Teknoloji Kullanım Ölçeği (TKÖ)” (Ek:2) ve “Melbourne Karar Verme Ölçeği (I-II)” (Ek:3)'dir.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

“Kişisel Bilgi Formu” araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Aktif olarak hakemlik yapan bireyler ile ilgili bilgi toplamak amacıyla araştırmada inceleme konusu olan cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim durumu, hakemlik kademesi, haftalık sahip olunan serbest zaman süresi ve serbest zaman değerlendirme biçimleri değişkenlerine yönelik yedi soru yer almaktadır (Ek:1)

3.3.2. Teknoloji Kullanım Ölçeği (TKÖ)

Zincirkıran ve Tiftik (2014) tarafından geliştirilmiş ve geçerlik ve güvenilirliği Aksoy (2018) tarafından test edilen “Teknoloji Kullanım Ölçeği (TKÖ)”; bireylerin teknolojik araç ve gereçlerini kullanımına yönelik tutumları ölçmeyi amaçlamaktadır. Ölçek 13 sorudan oluşmaktadır. Ölçeğin maddeleri; “1: Kesinlikle Katılmıyorum”, “2: Katılmıyorum”, “3: Kararsızım”, “4: Katılıyorum”, “5: Kesinlikle Katılıyorum” şeklinde 5’li Likert tipli olarak derecelendirilmiştir. Ölçekten alınan puan arttıkça teknoloji kullanımı artmaktadır. Bu çalışmada; TKÖ’nün toplam puanı üzerinden işlem yapılmıştır. Aksoy (2018) tarafından ölçeğin güvenilirlik analizine ilişkin Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı 0.82 olarak tespit edilmiştir. Mevcut araştırmada ise TKÖ’nün Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı 0.79 olarak hesaplanmıştır (Aksoy, 2018).

3.3.3. Melbourne Karar Verme Ölçeği I-II (MKVÖ I-II)

Melbourne Karar Verme Ölçeği Mann ve arkadaşları tarafından (1998) geliştirilmiştir. Bu çalışma Deniz (2004) tarafından geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılarak Türkçe’ye uyarlanmıştır.

Melbourne Karar Verme Ölçeği (Melbourne Decision Making Questionary) iki kısma ayrılmaktadır.

Ölçeğin Birinci Kısmı (MKVÖ-I): Karar vermede öz saygıyı (kendine güven) ölçmeyi amaçlayan ve üç maddesi (1., 3., 5.) düz, üç maddesi (2., 4., 6.) ters yönde puanlanan altı maddeden oluşmaktadır. Maddeler; “Doğru” yanıtı için 2, “Bazen Doğru” yanıtı için 1, “Doğru Değil” yanıtı için 0 olacak şekilde puanlanmıştır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 12’dir. Yüksek puan ise karar vermede öz saygının yüksek olduğunun göstermektedir.

Ölçeğin İkinci Kısmı (MKVÖ-II): Karar verme stillerini ölçmeyi amaçlayan ölçeğin bu kısmı; “Dikkatli (2, 4, 6, 8, 12, 16) altı madde”, “Kaçıngan (3, 9, 11, 14, 17, 19) altı madde”, “Erteleyici (5, 7, 10, 18, 21) beş madde” ve “Panik (1, 13, 15, 20, 22) beş madde” olmak üzere toplam dört alt boyut ve 22 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin maddeleri MKVÖ-I’deki gibi “Doğru” yanıtı için 2,

“Bazen Doğru” yanıtı için 1, “Doğru Değil” yanıtı için 0 olacak şekilde puanlanmıştır.

MKVÖ-II’ de “Dikkatli Karar Verme Stili”; Birey gerekli bilgiyi arayıp, alternatifleri dikkatli bir şekilde değerlendirdikten sonra seçim yaparak karar verir. “Kaçınan Karar Verme Stili”; Birey karar vermekten kaçınır ve kurtulmaya çalışır. Bir başkalarının karar vermesini ister böylece sorumluluğu üzerinden atar. “Erteleyici Karar Verme Stili”; Birey kararını nedensiz erteler ve geciktirir. “Panik Karar Verme Stili” ise; Birey zaman baskısı altına girer ve çok çabuk çözümeulaşmaya çabalar. Puanların yüksek olması ise bu alt boyutların karar verme stilinin daha çok kullanıldığını gösterir.

Deniz (2004) tarafından MKVÖ I-II’ nin Cronbach Alpha iç tutarlık katsayıları 0.65 ile 0.80 arasında bulunmuştur. Mevcut çalışmada ise MKVÖ-I (kararvermede öz saygı) ölçeği için Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı 0.70 ve MKVÖ-II (karar verme stilleri) ölçeğinin alt boyutları için Cronbach Alpha iç tutarlık katsayıları; “Dikkatli Karar Verme” için 0.73, “Kaçınan Karar Verme” için 0.64, “Erteleyici Karar Verme” için 0.68 ve “Panik Karar Verme” için 0.72 olarak hesaplanmıştır.

3.4. Verilerin Toplanması

Veri toplama süreci TKF’nin onayı ve 18-65 yaş arası olan toplam 262 katılımcı hakemin gönüllü onamıyla gerçekleştirilmiştir. Verilerin toplanması esnasında, ölçekler ile ilgili detaylı bilgiler katılımcılara sunulurken gönüllü olarak katılma ilkesi esas alınmıştır. Anket formları araştırmacı tarafından toplanarak kontrol edilmiştir. Eksik ve yanlış doldurulan anketler ayrıştırılmış ve 262 katılımcının verileri araştırmaya dahil edilmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Verilerin çözümlenmesi SPSS 27.0 paket programında gerçekleştirilmiştir. Verilerin ölçeklerden elde edilen puanların normal dağılım gösterip göstermedikleri, analizine geçmeden önce çarpıklık (skewness) ve basıklık

(kurtosis) test istatistikleri ile kontrol edilmiştir. Kontrol sonucunda ölçeklerden elde edilen puanların; çarpıklık değerlerinin 0.453 ile -1.476 arasında, basıklık değerlerinin ise -0.117 ile 2.355 arasında değerler aldıkları görülmektedir. Kline (2023)'e göre basıklık ve çarpıklık değerlerinin ± 3 aralığında, Bollen (1989)'e göre ise çarpıklık değerlerinin ± 2 , basıklık değerlerinin ± 7 aralığında olması verilerin normal dağılım gösterdikleri kabul edilmektedir (22). Bu kapsamda verilerin analizinde tanımlayıcı istatistiklerin yanı sıra, parametrik testlerden; bağımsız gruplar için t-testi, tek yönlü varyans (ANOVA) ve korelasyon analizlerinden yararlanılmıştır. ANOVA'da öncelikle Levene testi ile gruplardan elde edilen puanların varyanslarının homojenliği kontrol edilmiş, varyansları homojen olmayan gruplar için Welch testi F değerleri dikkate alınmıştır. F değerinde fark olan grupları belirlemede ise Post-Hoc testlerinden Bonferroni ve Tamhane's T2 testleri kullanılmıştır (Bollen, 1989).

4. BULGULAR

Tablo 4.1. Karate hakemlerinin demografik özelliklerine ilişkin bulgular

Demografik Özellik	Grup	n	%
Cinsiyet	Erkek	151	57.6
	Kadın	111	42.4
Yaş	18-30 arası	84	32.1
	31-42 arası	52	19.8
	43-54 arası	89	34.0
	55 yaş ve üstü	37	14.1
Medeni Durum	Evli	149	56.9
	Bekar	113	43.1
Eğitim Durumu	Lise	89	34.0
	Lisans	149	56.9
	Lisansüstü	24	9.2
Hakemlik Kademesi	Aday	36	13.7
	Bölge	51	19.5
	Milli	97	37.0
	Uluslararası A-B-C Klasmanı	78	29.8
Haftalık sahip olunan serbest zaman süresi	Kesinlikle Yetersiz	37	14.1
	Yetersiz	50	19.1
	Normal	98	37.4
	Yeterli	55	21.0
Serbest zaman değerlendirme biçimi	Kesinlikle Yeterli	22	8.4
	Fiziksel aktiviteler yapma (sportif oyunlar, yürüyüş vb.)	120	45.8
	Hobilerle uğraşma (el işi yapma, gazete, dergi, kitap okumak, sanat etkinliklerine katılmak vb.)	49	18.7
	Sosyal aktivitelere katılma (kafeye gitmek, kulüp üyeliği, sosyal dernek üyeliği vb.)	43	16.4
	Diğer	50	19.1
Toplam		262	100.0

Tablo 4.1'e göre; araştırmaya katılan karate hakemlerinin 151' i (%57.6) erkek, 111'i (%42.4) kadındır. Hakemlerin 84'ü (%32.1) 18-30 arası, 52'si (%19.8) 31-42 arası 89'u (%34.0) 43-54 arası, 37'si (%14.1) 55 ve üstü yaşa

sahiptir. Hakemlerin 149'u (%56.9) evli, 113'u (%43.1) bekârdır. Hakemlerin 89'u (%34.0) lise, 149'u (%56.9) lisans, 24'ü (%9.2) lisansüstü eğitim durumuna sahiptir. Hakemlerin 36'sı (%13.7) aday, 51'i (%19.5) bölge, 97'si (%37.0) milli, 78'i (%29.8) ise Uluslararası A-B-C Klasman hakemi olarak görev yapmaktadır. Hakemlerin 87'si (%33.2) haftalık serbest zaman sürelerini yetersiz, 98'i (%37.4) normal, 77'si (%29.4) yeterli olarak görmüşlerdir. Hakemlerin 120'si (%45.8) serbest zamanlarını fiziksel aktiviteler yaparak, 49'u (%18.7) hobilerle uğraşarak, 43'ü (%16.4) sosyal aktivitelere katılarak, 50' si (%19.1) ise diğer biçimlerde değerlendirildiklerini belirtmişlerdir.

Karate hakemlerinin teknoloji kullanımları ile karar verme becerileri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Tablo 4.2. Karate hakemlerinin teknoloji kullanımları ile karar verme becerileri arasındaki ilişkinin korelasyon analizi bulguları

Değişkenler	Ort.	1	2	3	4	5	6
1. Teknoloji Kullanımları	39.82±7.39	1					
2. Karar Vermede Özsayı	10.41±1.81	-0.086	1				
3. Dikkatli Karar Verme	10.48±1.88	0.115	.290**	1			
4. Kaçınan Karar Verme	3.07±2.07	0.027	-.409**	-.138*	1		
5. Erteleyici Karar Verme	2.80±2.05	.166**	-.308**	0.021	.431**	1	
6. Panik Karar Verme	2.63±2.19	.159*	-.510**	-0.100	.467**	.543**	1

**Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed), *Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Tablo 4.2. bulguları incelendiğinde; karate hakemlerinin “Teknoloji Kullanım” düzeyleri ile “Erteleyici ($r = .166, p < 0.01$)” ve “Panik ($r = .159, p < 0.05$)” karar verme stilleri arasında pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı ilişkilerin olduğu görülmektedir. Bu bulgulara göre; karate hakemlerinin teknoloji kullanım düzeyleri arttıkça “Erteleyici ve Panik” karar verme stilleri düşük düzeyde de olsa artmaktadır. Karate hakemlerinin “Teknoloji Kullanım”

düzeyleri ile “Karar Vermede Özsaygı” ları arasında ($r = -0.086, p > 0.05$), “Dikkatli ($r = 0.015, p > 0.05$) ve “Kaçınan ($r = 0.027, p > 0.05$)” karar verme stilleri arasında ise anlamlı ilişkilerin oluşmadığı görülmektedir.

Tablo 4.2. bulguları incelendiğinde; karate hakemlerinin; “Karar Vermede Özsaygı” ları ile “Dikkatli Karar Verme” stilleri arasında ($r = .290, p < 0.01$) pozitif yönde düşük düzeyde, “Kaçınan ($r = -.409, p < 0.01$), “Erteleyici ($r = -.308, p < 0.01$) ve “Panik ($r = -.510, p < 0.01$) karar verme stilleri arasında ise negatif yönde orta ve yüksek düzeyde anlamlı ilişkilerin olduğu görülmektedir. Karate hakemlerinin karar vermede özsayıları arttıkça dikkatli karar verme stillerinin artmakta, “Kaçınan, Erteleyici ve Panik” karar verme stilleri ise azalmaktadır.

Tablo 4.2. bulgularına göre; karate hakemlerinin teknoloji kullanım düzeylerinin ortalaması (39.82 ± 7.39) olarak gerçekleşmiştir. Ölçekten alınabilecek maksimum (65) puanın orta noktası dikkate alındığında, karate hakemlerinin teknoloji kullanım düzeyleri ortalamanın üstündedir. Yine tablo 4.2. bulgularına göre; karate hakemlerinin “Karar Vermede Özsaygı” puan ortalamaları (10.41 ± 1.81) olarak gerçekleşmiştir. Karar verme stilleri alt boyutlarında ise puan ortalamaları “Dikkatli Karar Verme” için (10.48 ± 1.88), “Kaçınan Karar Verme” için (3.07 ± 2.07), “Erteleyici Karar Verme” için (2.80 ± 2.05) ve “Panik Karar Verme” için (2.63 ± 2.19) olarak gerçekleşmiştir. Ölçeklerden alınabilecek en düşük ve en yüksek puanlar dikkate alındığında; karate hakemlerinin “Karar Vermede Özsaygı” larının ve “Dikkatli Karar Verme” stillerinin yüksek, “Kaçınan”, “Erteleyici” ve “Panik” karar verme stillerinin ise düşük düzeyde olduğu görülmektedir. Diğer bir ifade ile karate hakemleri, karar vermede en az ise “Panik Karar Verme” stilini en çok “Dikkatli Karar Verme” stilini sergilemektedirler.

Karate hakemlerinin demografik değişkenlerine göre teknoloji kullanım düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Tablo 4.3. Karate hakemlerinin cinsiyet değişkenine göre teknoloji kullanım düzeylerinin t-Testi bulguları

Cinsiyet	n	Ort.	SS	sd	t	p
Erkek	151	40.23	8.16	260	1.106	0.270
Kadın	111	39.25	6.17			

Tablo 4.3'teki t-testi bulguları; karate hakemlerinin cinsiyetleri ile teknoloji kullanım düzeyleri arasında [$t(260)= 1.106, p>0.05$] anlamlı bir farkın oluşmadığını göstermektedir.

Tablo 4.4. Karate hakemlerinin yaş değişkenine göre teknoloji kullanım düzeylerinin ANOVA bulguları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplararası	208.44	3	69.48	1.276	0.283
Grupiçi	14046.77	258	54.45		
Toplam	14255.21	261			

Tablo 4.4'te verilen analiz sonuçları; karate hakemlerinin teknoloji kullanım düzeyleri ile yaş grupları arasında anlamlı bir farklılık oluşmadığını [$F(3-258)= 1.276, p>0.05$] göstermektedir. Varyans analizi yapılmadan önce "Levene testi" uygulanarak varyansların homojenliği test edilmiş, varyansların homojenlik gösterdiği belirlenmiştir ($p=0.817, p> 0.05$).

Tablo 4.5. Karate hakemlerinin medeni durum değişkenine göre teknoloji kullanım düzeylerinin T-testi bulguları

Medeni Durum	n	Ort.	SS	sd	t	p
Evli	149	39.7651	7.19270	260	-0.130	0.897
Bekar	113	39.8850	7.67504			

Tablo 4.5'teki t-testi bulguları; karate hakemlerinin medeni durumları ile teknoloji kullanım düzeyleri arasında $[t(260) = -0.130, p > 0.05]$ anlamlı bir farkın oluşmadığını göstermektedir.

Tablo 4.6. Karate hakemlerinin eğitim durumu değişkenine göre teknoloji kullanım düzeylerinin ANOVA bulguları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplararası	43.180	2	21.59	0.393	0.675
Grupiçi	14212.03	259	54.87		
Toplam	14255.21	261			

Tablo 4.6'da verilen analiz sonuçları; karate hakemlerinin teknoloji kullanım düzeyleri ile eğitim durumları arasında anlamlı bir farklılık oluşmadığını $[F(2-259) = 0.393, p > 0.05]$ göstermektedir. Varyans analizi yapılmadan önce "Levene testi" uygulanarak varyansların homojenliği test edilmiş ve varyansların homojenlik gösterdiği belirlenmiştir ($p = 0.194, p > 0.05$).

Tablo 4.7. Karate hakemlerinin hakemlik kademesi değişkenine göre teknolojik kullanım düzeylerinin ANOVA bulguları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplararası	50.090	3	16.70	0.303	0.823
Grupiçi	14205.12	258	55.06		
Toplam	14255.21	261			

Tablo 4.7’de verilen analiz sonuçları; karate hakemlerinin teknoloji kullanım düzeyleri ile hakemlik kademeleri arasında anlamlı bir farklılık oluşmadığını [F(3- 258)= 0.303, p>0.05] göstermektedir. Varyans analizi yapılmadan önce “Levene testi” uygulanarak varyansların homojenliği test edilmiş ve varyansların homojenlikgösterdiği belirlenmiştir (p= 0.980, p> 0.05).

Tablo 4.8. Karate hakemlerinin haftalık sahip olunan serbest zaman süresi değişkenine göre teknoloji kullanım düzeylerinin ANOVA bulguları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplararası	215.77	4	53.94	0.987	0.415
Grupiçi	14039.43	257	54.63		
Toplam	14255.206	261			

Tablo 4.8’de verilen analiz sonuçları; karate hakemlerinin teknoloji kullanım düzeyleri ile haftalık sahip oldukları serbest zaman süreleri arasında anlamlı bir farklılık oluşmadığını [F(4-257)= 0.987, p>0.05] göstermektedir. Varyans analizi yapılmadan önce “Levene testi” uygulanarak varyansların homojenliği test edilmiş ve varyansların homojenlik gösterdiği belirlenmiştir (p= 0.746, p> 0.05).

Tablo 4.9. Karate hakemlerinin serbest zaman değerlendirme biçimlerine göre teknoloji kullanım düzeylerinin ANOVA bulguları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplararası	143.77	3	47.93	0.876	0.454
Grupiçi	14111.43	258	54.70		
Toplam	14255.21	261			

Tablo 4.9’da verilen analiz sonuçları; karate hakemlerinin teknoloji kullanım düzeyleri ile serbest zaman değerlendirme biçimleri arasında anlamlı bir farklılık oluşmadığını [F(3-258)= 0.876, p>0.05] göstermektedir. Varyans analizi yapılmadan önce “Levene testi” uygulanarak varyansların homojenliği test edilmiş ve varyansların homojenlik gösterdiği belirlenmiştir (p= 0.285, p> 0.05).

Karate hakemlerinin demografik değişkenlerine göre karar verme becerileriarasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Tablo 4.10. Karate hakemlerinin cinsiyet değişkenine göre karar verme becerilerinin T-testi bulguları

Boyut	Cinsiyet	n	Ort.	SS	sd	t	p
Karar Vermede Özsaygı	Erkek	151	10.46	1.82	260	0.505	0.614
	Kadın	111	10.34	1.81			
Dikkatli Karar Verme	Erkek	151	10.66	1.81	260	1.865	0.063
	Kadın	111	10.23	1.95			
Kaçınan Karar Verme	Erkek	151	3.05	2.21	260	-0.203	0.839
	Kadın	111	3.10	1.87			
Erteleyici Karar Verme	Erkek	151	2.81	2.10	260	0.156	0.876
	Kadın	111	2.77	1.99			
Panik Karar Verme	Erkek	151	2.44	2.31	260	-1.635	0.103
	Kadın	111	2.88	1.99			

Tablo 4.10'daki t-testi bulguları; karate hakemlerinin cinsiyetleri ile karar vermede özsayıları arasında $[t(260)= 0.505, p>0.05]$ anlamlı bir farkın oluşmadığını göstermektedir. Yine tablo bulguları; karate hakemlerinin dikkatli $[t(260)= 1.865, p>0.05]$, kaçınan $[t(260)= -0.203, p>0.05]$, erteleyici $[t(260)= 0.156, p>0.05]$ ve panik $[t(260)= -1.635, p>0.05]$ boyutlarında cinsiyetlerine göre karar verme stillerinin anlamlı olarak değişmediğini göstermektedir.

Tablo 4.11. Karate hakemlerinin yaş değişkenine göre karar verme becerilerinin ANOVA bulguları

Boyutlar	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
Karar Vermede Özsaygı	Gruplararası	57.16	3	19.06	6.129	0.000*
	Grupiçi	802.14	258	3.11		
	Toplam	859.30	261			
<i>Levene Testi: 2.870, p=0.037, p<0.05</i>						
Dikkatli Karar Verme	Gruplararası	33.47	3	11.16	3.228	0.023*
	Grupiçi	891.89	258	3.46		
	Toplam	925.36	261			
<i>Levene Testi: 2.495, p=0.006, p<0.05</i>						
Kaçınan Karar Verme	Gruplararası	25.86	3	8.62	2.030	0.110
	Grupiçi	1094.91	258	4.24		
	Toplam	1120.76	261			
<i>Levene Testi: 0.627, p=0.598, p>0.05</i>						
Erteleyici Karar Verme	Gruplararası	16.67	3	5.56	1.325	0.267
	Grupiçi	1081.61	258	4.19		
	Toplam	1098.28	261			
<i>Levene Testi: 0.060, p=0.981, p>0.05</i>						
Panik Karar Verme	Gruplararası	53.190	3	17.730	3.824	0.010*
	Grupiçi	1196.154	258	4.636		
	Toplam	1249.344	261			
<i>Levene Testi: 0.393, p=0.758, p>0.05</i>						
<i>*p<0.05</i>						

Karate hakemlerinin karar verme becerilerinin yaş gruplarına göre anlamlı bir fark var mıdır? sorusuna yönelik yapılan ANOVA analizleri Tablo 4.11'deki gibidir. Analizde çoklu karşılaştırmalar için öncelikle dağılımların varyanslarının homojenliği Levene testi ile kontrol edilmiştir. Kontrol sonucunda; karar vermede özsaygı ($p=0.037$, $p<0.05$) ve dikkatli karar verme ($p=0.006$, $p<0.05$) boyutlarında yaş gruplarından elde edilen puanların varyanslarının homojen dağılmadığı, diğer boyutlarda ise homojen dağıldığı görülmektedir ($p>0.05$). Bu kapsamda anlamlı farklılık oluşan boyutlarda, varyansı eşit çıkmayan yaş grupları için Welch ve Tamhane's T2 testleri, varyansı eşit çıkan yaş grupları için ANOVA ve Bonferroni testleri gerçekleştirilmiştir. Test sonuçları 4.1.12' de verilmiştir.

Tablo 4.12. Yaş değişkenine göre ANOVA ve Welch testi sonuçları

Boyutlar	Yaş Grup	N	Ort.	SS	F	p	Fark
Karar Vermede	18-30	84	9.86	1.92			
Özsaygı	31-42	52	10.90	1.49	5.999 ^a	0.001 ^{**}	2-1
	43-54	89	10.80	1.55			3-1
	55 ve üstü	37	10.03	2.18			
	18-30	84	9.99	2.05			
Dikkatli Karar Verme	31-42	52	10.89	1.60	3.107 ^a	0.023 [*]	2-1
	43-54	89	10.71	1.67			
	55 ve üstü	37	10.46	2.16			
	18-30	84	3.27	2.25			
Panik Karar Verme	31-42	52	2.27	2.18	3.824 ^b	0.010 [*]	3-1
	43-54	89	2.28	2.02			
	55 ve üstü	37	2.49	2.21			

^aWelch F, ^bANOVA F, * $p<0.05$, ** $p<0.01$

Tablo 4.12'de; "Karar Vermede Özsaygı" ve "Dikkatli Karar Verme" boyutlarında varyanslar homojen olmadığından Welch testi, "Panik Karar Verme" boyutunda ise varyanslar homojen olduğundan ANOVA uygulanmıştır.

Hangi gruplar arasında farklılığın olduğunu ve bu farklılığın neden kaynaklandığını tespit etmek amacıyla yapılan Tamhane's T2 testi sonucuna göre "Karar Vermede Özsaygı" boyutunda; 31-42 ve 43-54 arası yaşa sahip hakem grupları ile 18-30 arası yaşa sahip hakem grubu arasında, yaş grubu yüksek olan hakemlerin lehine anlamlı farklılık oluşmuştur (FWelch= 5.999, p<0.01). Yine Tamhane's T2 testi sonuçlarına göre "Dikkatli Karar Verme" boyutunda; 31-42 arası yaşa sahip hakem grubu ile 18-30 arası yaşa sahip hakem grubu arasında, 31-42 arası yaşa sahip hakem grubu lehine anlamlı farklılık oluşmuştur (FWelch= 3.107, p<0.05). "Panik Karar Verme" boyutunda ise yapılan Bonferroni testi sonuçlarına göre; 18-30 arası yaşa sahip hakem grubu ile 43-54 arası yaşa sahip hakem grubu arasında, 43-54 arası yaşa sahip hakem grubu lehine anlamlı farklılık oluşmuştur (F= 3.824, p<0.05).

Test sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde; yaşı yüksek karate hakemlerinin karar vermede özsaygı düzeylerinin daha yüksek, karar verirken daha dikkatli davranmakta ve panik halinde karar vermekten daha fazla kaçınılmaktadırlar.

Tablo 4.13. Karate hakemlerinin medeni durum değişkenine göre karar vermebecerilerinin T-testi bulguları

Boyut	MedeniDurum	n	Ort.	SS	sd	t	p
Karar Vermede Özsaygı	Evli	149	10.59	1.73	260	1.875	0.062
	Bekar	113	10.17	1.90			
Dikkatli Karar Verme	Evli	149	10.66	1.85	260	1.858	0.064
	Bekar	113	10.23	1.90			
Kaçıngan Karar Verme	Evli	149	3.02	2.10	260	-0.437	0.663
	Bekar	113	3.13	2.04			
Erteleyici Karar Verme	Evli	149	2.65	2.08	260	-1.331	0.184
	Bekar	113	2.99	2.01			
Panik KararVerme	Evli	149	2.40	2.21	260	-1.964	0.051
	Bekar	113	2.93	2.13			

Tablo 4.13'teki t-testi bulguları; karate hakemlerinin medeni durumları ile karar vermede özsayıları arasında [t(260)= 1.875, p>0.05] anlamlı bir farkın oluşmadığını göstermektedir. Yine tablo bulgularına göre; karate hakemlerinin dikkatli [t(260)= 1.858, p>0.05], kaçınan [t(260)= -0.437, p>0.05], erteleyici [t(260)= - 1.331, p>0.05] ve panik [t(260)= -1.964, p>0.05] boyutlarında medeni durumlarına göre karar verme stillerinin anlamlı olarak değişmediği görülmektedir.

Tablo 4.14. Karate hakemlerinin eğitim durumu değişkenine göre karar vermebecerilerinin ANOVA bulguları

Boyutlar	Varyansın Kaynağı	Kareler	Sd	Kareler	F	p
Karar Vermede	Gruplararası	5.02	2	2.51	0.761	0.468
	Grupiçi	854.28	259	3.30		
	Toplam	859.30	261			
<i>Levene Testi: 3.015, p=0.051, p>0.05</i>						
Dikkatli Karar Verme	Gruplararası	0.58	2	0.29	0.081	0.922
	Grupiçi	924.78	259	3.57		
	Toplam	925.36	261			
<i>Levene Testi: 1.682, p=0.188, p>0.05</i>						
Kaçınan Karar	Gruplararası	10.27	2	5.13	1.197	0.304
	Grupiçi	1110.50	259	4.29		
	Toplam	1120.76	261			
<i>Levene Testi: 0.660, p=0.518, p>0.05</i>						
Erteleyici Karar	Gruplararası	7.61	2	3.81	0.904	0.406
	Grupiçi	1090.67	259	4.21		
	Toplam	1098.28	261			
<i>Levene Testi: 0.779, p=0.460, p>0.05</i>						
Panik Karar Verme	Gruplararası	1.07	2	0.53	0.111	0.895
	Grupiçi	1248.27	259	4.82		
	Toplam	1249.34	261			
<i>Levene Testi: 0.489, p=0.614, p>0.05</i>						

Tablo 4.14’de karate hakemlerinin eğitim durumuna göre karar vermede özsayı ve karar verme stilleri boyutlarına ilişkin ANOVA sonuçları yer almaktadır. Levene testine göre tüm boyutlarda grup dağılımlarının varyanslarının homojen olduğu görülmektedir ($p>0.05$). Diğer taraftan eğitim durumuna göre karate hakemlerinin gerek karar vermede özsayılarının (($F= 0.761$, $p>0.05$) ve gerekse dikkatli ($F= 0.081$, $p>0.05$), kaçınan ($F= 1.197$, $p>0.05$), erteleyici ($F= 0.904$, $p>0.05$) ve panik ($F= 0.111$, $p>0.05$) boyutlarında karar verme stillerinin anlamlı olarak değişmediği görülmektedir.

Tablo 4.15. Karate hakemlerinin hakemlik kademesi değişkenine göre kararverme becerilerinin ANOVA bulguları

Boyutlar	Varyansın	Kareler	ToplamıSd	Kareler	F	p
Karar Vermede	Gruplararası	38.06	3	12.69	3.985	0.008*
Özsayı	Grupiçi	821.25	258	3.18		
	Toplam	859.30	261			
<i>Levene Testi: 4.869, p=0.003, p<0.05</i>						
Dikkatli Karar	Gruplararası	44.06	3	14.69	4.300	0.006*
	Grupiçi	881.30	258	3.42		
	Toplam	925.36	261			
<i>Levene Testi: 6.793, p=0.001, p<0.01</i>						
Kaçınan Karar	Gruplararası	27.33	3	9.11	2.149	0.094
	Grupiçi	1093.44	258	4.24		
	Toplam	1120.76	261			
<i>Levene Testi: 2.775, p=0.042, p<0.05</i>						
Erteleyici Karar	Gruplararası	1.61	3	0.54	0.126	0.945
	Grupiçi	1096.67	258	4.25		
	Toplam	1098.28	261			
<i>Levene Testi: 0.327, p=0.806, p>0.05</i>						
Panik Karar Verme	Gruplararası	11.49	3	3.83	0.798	0.496
	Grupiçi	1237.85	258	4.80		
	Toplam	1249.34	261			
<i>Levene Testi: 0.454, p=0.715, p>0.05</i>						

Karate hakemlerinin karar verme becerilerinin hakemlik kademelerine göre anlamlı bir fark var mıdır? sorusuna yönelik yapılan ANOVA analizleri Tablo 4.15'teki gibidir. Analizde çoklu karşılaştırmalar için öncelikle grup dağılımlarının varyanslarının homojenliği Levene testi ile kontrol edilmiştir. Kontrol sonucunda; karar vermede özsaygı ($p=0.003$, $p<0.05$) ve dikkatli ($p=0.001$, $p<0.01$) ve kaçınan ($p=0.042$, $p<0.05$) karar verme boyutlarında hakemlik kademesi gruplarından elde edilen puanların varyanslarının homojen dağılmadığı, diğer boyutlarda ise homojen dağıldıkları görülmektedir ($p>0.05$). Bu kapsamda karar vermede özsaygı ve dikkatli karar verme boyutlarında anlamlı farklılık oluşan ve varyansı eşit çıkmayan gruplar için Welch ve Tamhane's T2 testleri gerçekleştirilmiştir. Test sonuçları 4.1.16.' da verilmiştir.

Tablo 4.16. Hakemlik kademesi değişkenine göre Welch testi sonuçları

Boyutlar	Hakemlik Kademesi	N	Ort.	SS	aF	p	Fark
Karar	Aday	36	9.89	2.11			
Vermede	Bölge	51	9.88	1.983.625	0.015*		3-1
Özsaygı	Milli	97	10.77	1.56			
	^b UA: A-B-C Klasmanı	78	10.54	1.76			
	Aday	36	10.28	2.11			
Dikkatli Karar	Bölge	51	9.82	2.144.413	0.006**		3-1
Verme	Milli	97	10.94	1.46			
	^b UA: A-B-C Klasmanı	78	10.42	1.95			

^aWelch F, ^bUA: Uluslararası, * $p<0.05$, ** $p<0.01$

Tablo 4.16'da; "Karar Vermede Özsaygı" ve "Dikkatli Karar Verme" boyutlarında varyanslar homojen olmadığından Welch testi uygulanmıştır. Farklılığın hangi gruplar arasında kaynaklandığını tespit etmek amacıyla yapılan Tamhane's T2 testi sonuçlarına göre; "Karar Vermede Özsaygı" ($F_{\text{Welch}}= 3.625$, $p<0.05$) ve "Dikkatli Karar Verme" stili boyutunda ($F_{\text{Welch}}= 4.413$, $p<0.01$) bölge hakemleri ile milli hakemler arasında, milli hakemler lehine anlamlı

farklılık oluşmuştur. Bu sonuçlara göre milli hakemlerin bölge hakemlerine göre karar vermede özsayıgı düzeylerinin daha yüksek olduğu ve daha dikkatli karar verdikleri görölmektedir.

Tablo 4.17. Karate hakemlerinin haftalık serbest zaman sürelerine göre kararverme becerilerinin ANOVA bulguları

Boyutlar	Varyansın	Kareler	Sd	Kareler	F	p
Karar Vermede	Gruplararası	17.23	4	4.31	1.315	0.265
	Grupiçi	842.07	257	3.28		
	Toplam	859.30	261			
<i>Levene Testi: 1.535, p=0.193, p>0.05</i>						
Dikkatli Karar	Gruplararası	5,32	4	1,33	0.371	0.829
	Grupiçi	920,05	257	3,58		
	Toplam	925,36	261			
<i>Levene Testi: 0.847, p=0.496, p>0.05</i>						
Kaçınan Karar	Gruplararası	7.34	4	1.84	0.424	0.792
	Grupiçi	1113.42	257	4.33		
	Toplam	1120.76	261			
<i>Levene Testi: 0.702, p=0.591, p>0.05</i>						
Erteleyici Karar	Gruplararası	28.09	4	7.02	1.687	0.153
	Grupiçi	1070.19	257	4.16		
	Toplam	1098.28	261			
<i>Levene Testi: 1.242, p=0.293, p>0.05</i>						
Panik Karar Verme	Gruplararası	16.38	4	4.10		
	Grupiçi	1232.96	257	4.80	0.854	0.493
	Toplam	1249.34	261			
<i>Levene Testi: 0.292, p=0.883, p>0.05</i>						

Tablo 4.17' de karate hakemlerinin haftalık serbest zaman sürelerine göre karar vermede özsayıgı ve karar verme stilleri boyutlarına ilişkin ANOVA sonuçları yer almaktadır. Levene testine göre tüm boyutlarda grup dağılımlarının varyanslarının homojen olduğu görölmektedir ($p>0.05$). Diğer taraftan haftalık

serbest zaman sürelerine göre; karate hakemlerinin gerek karar vermede özsayılarının ($F= 1.315, p>0.05$) ve gerekse dikkatli ($F= 0.371, p>0.05$), kaçınan ($F= 0.424, p>0.05$), erteleyici ($F= 1.687, p>0.05$) ve panik ($F= 0.854, p>0.05$) boyutlarında karar verme stillerinin anlamlı olarak değişmediği görülmektedir.

Tablo 4.18. Karate hakemlerinin serbest zaman değerlendirme biçimlerine göre karar becerilerinin ANOVA bulguları

Boyutlar	Varyansın Kaynağı	Kareler	Sd	Kareler	F	p
Karar Vermede	Gruplararası	8.13	3	2.71	0.821	0.483
	Grupiçi	851.17	258	3.30		
	Toplam	859.30	261			
<i>Levene Testi: 1.413, p=0.239, p>0.05</i>						
Dikkatli Karar Verme	Gruplararası	8.76	3	2.92	0.822	0.483
	Grupiçi	916.60	258	3.55		
	Toplam	925.36	261			
<i>Levene Testi: 2.290, p=0.079, p>0.05</i>						
Kaçınan Karar	Gruplararası	10.20	3	3.40	0.790	0.501
	Grupiçi	1110.57	258	4.30		
	Toplam	1120.76	261			
<i>Levene Testi: 0.761, p=0.517, p>0.05</i>						
Erteleyici Karar	Gruplararası	14.42	3	4.81	1.144	0.332
	Grupiçi	1083.86	258	4.20		
	Toplam	1098.28	261			
<i>Levene Testi: 0.776, p=0.508, p>0.05</i>						
Panik Karar Verme	Gruplararası	7.56	3	2.52	0.523	0.667
	Grupiçi	1241.79	258	4.81		
	Toplam	1249.34	261			
<i>Levene Testi: 0.419, p=0.740, p>0.05</i>						

Tablo 4.18'de karate hakemlerinin haftalık serbest zaman değerlendirme biçimlerine göre karar vermede özsaygı ve karar verme stilleri boyutlarına ilişkin ANOVA sonuçları yer almaktadır. Levene testine göre tüm boyutlarda grup dağılımlarının varyanslarının homojen olduğu grlmektedir ($p>0.05$). Diğer taraftanserbest zaman değerlendirme biçimlerine göre; karate hakemlerinin gerek karar vermede zsaygılarının ($F= 0.821, p>0.05$) ve gerekse dikkatli ($F= 0.822, p>0.05$), kaçıngan ($F= 0.790, p>0.05$), erteleyici ($F= 1.144, p>0.05$) ve panik ($F= 0.523, p>0.05$) boyutlarında karar verme stillerinin anlamlı olarak farklılık göstermediği grlmektedir.

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

Karate hakemlerinin teknoloji kullanımları ile karar verme becerileri arasındaki ilişkinin incelendiği bu çalışmada karate hakemlerinin teknoloji kullanım düzeylerinin ortalamasının üstünde, karar vermede ise özsaygı becerileri ile dikkatli karar verme stillerinin yüksek olduğu, kaçınan, erteleyici ve panik karar verme stillerinin ise düşük düzeyde kaldığı görülmüştür. Bu bulgulara göre karate hakemleri, karar vermede en az panik karar verme en çok dikkatli karar verme stillerinde beceri sergilemektedirler.

Araştırmanın bir diğer bulgusu hakemlerin; erteleyici ve panik karar verme stilleri ile teknoloji kullanım düzeyleri arasında pozitif yön ve düşük düzeyde anlamlılışkilerin oluşması, karar vermedeki özsaygıları ve dikkatli ve kaçınan karar verme stilleri ile teknoloji kullanım düzeyi arasında anlamlı ilişkilerin oluşmamasıdır. Bu bulgulara göre karate hakemlerinin teknoloji kullanım düzeyleri arttıkça panik karar verme ve erteleyici karar verme stilleri düşük düzeyde de olsa artmaktadır.

Araştırmanın bir diğer bulgusu hakemlerin; karar vermede özsaygıları ile dikkatli karar verme stilleri arasında pozitif yönde düşük düzeyde, kaçınan, erteleyici ve panik karar verme stilleri arasında ise negatif yönde orta ve yüksek düzeyde anlamlı ilişkilerin oluşmasıdır. Bu bulgulara göre karate hakemlerinin karar vermede özsaygıları arttıkça kaçınan, erteleyici ve panik karar verme stilleri ise azalmakta, dikkatli karar verme stilleri ise artmaktadır.

Araştırmada karate hakemlerinin; cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim durumu, hakemlik kademeleri, haftalık sahip olunan serbest zaman süresi ve serbest zaman değerlendirme biçimlerine göre teknoloji kullanım düzeylerinin anlamlı olarak farklılaşmadığı bulgulanmıştır. Bu bulgu, araştırmada ele alınan demografik değişkenlerin, karate hakemlerinin teknoloji kullanım düzeyleri üzerinde etkili olmadığını göstermektedir.

Araştırmada karate hakemlerinin; cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu, haftalık sahip olunan serbest zaman süresi ve serbest zaman değerlendirme

biçimlerine göre karar vermede özsaygı ve karar verme stillerine ilişkin tüm alt boyutlarda becerilerinin anlamlı olarak farklılaşmadığı, yaş ve hakemlik kademesi değişkenine göre anlamlı olarak farklılaştığı bulgulanmıştır. Yaş değişkenine göre; yaşı yüksek karate hakemlerinin karar vermede özsaygı düzeylerinin daha yüksek olduğu, karar verirken daha dikkatli davrandıkları ve panik halinde karar vermekten daha fazla kaçınmaktadır. Hakemlik kademesi değişkenine göre ise milli hakemler bölge hakemlerine göre daha yüksek özsaygı sergilemekte ve karar vermede ve daha dikkatli davranmaktadırlar.

Sonuç olarak; teknoloji kullanımı karar verme sürecini etkiler. Bunun yanında hakemlerin daha önce spor yaşantılarının olması, hakemlik süreci boyunca aktif olarak spor yapması ve kendini geliştirmek, yenilemek için aldığı tüm eğitim, katıldığı tüm seminerler bireyin karar verme süreçlerini olumlu yönde etkilediğini söyleyebiliriz.

Spor yaşantılarının bireye kattığı en büyük artı, spor yapmayan bireylere oranla daha hızlı karar vermeyi sağlamasıdır. Günlük hayatımızda alınması gereken kararları için, alternatifler arasından daha hızlı bir şekilde seçim yapmamız daha hızlı ve doğru karar vermemizin kanıtıdır. Böylece karar verme süreçlerini, başarılı bir şekilde sonuçlandırmamıza olanak sağlar.

Bazen üzerinde düşündüğümüz bir konuyu detaylı bir şekilde, sürece yayararak değerlendiririz. Bu değerlendirme sonrası çok daha önemli kararların en doğru şekilde alınmasını sağlayabilir. Bu araştırma sporun psikomotor alanını desteklemesinin yanı sıra hem bilişsel hem de duyuşsal alanda kişide olumlu katkıları göstermesi açısından önemlidir.

Ayrıca eğitim seviyesinin artmasına bağlı olarak, daha özgüvenli olmakla birlikte, değişen ve gelişen tüm bilimsel çalışmaları takip etmenin yanı sıra, farklı uygulamalı eğitimler ile kendini geliştirip değiştirerek başarı duygusu ile daha kararlı olacağı düşünülmektedir.

6. ÖNERİLER

6.1. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

Aynı çalışma farklı branşta, hakemlikle uğraşan bireylerle uygulanarak çalışmanın alanı genişletilebilir.

Teknoloji kullanımını verimli değerlendirmek için çeşitli seminerler düzenlenip, eğitimler verilmelidir. Karar verme becerilerini geliştirmek için alanında uzman kişilerden destek alınarak, eğitim seminerleri ile bilgilendirilmeli.

Federasyonlar ilgili birimler ile iş birliğine giderek, hakemlerin teknoloji kullanımlarını kolaylaştırmak, karar verme becerilerini desteklemek ve geliştirmek adına seminer eğitimleri ile destek verebilirler.

6.2. Kurumlara Yönelik Öneriler

Bu çalışmanın; farklı branştaki hakemler, sporcular ve takımlar üzerinde uygulanması ile konunun genişletilerek daha net sonuçlara ulaşılması sağlanabilir.

Karate hakemleri üzerinde uygulamış olduğum bu çalışma, farklı branş hakemlerine de uygulanarak çalışmanın alanı genişletilebilir.

Serbest zamanı verimli değerlendirmek için çeşitli seminerler düzenlenip, eğitimler verilmelidir.

Federasyonlar işletmelerle iş birliğine giderek, hakemlerin serbest zamana katılımlarının kolaylaştırılması adına ve serbest zaman ile beraber zaman yönetimi eğitimi konularında destek verebilirler.

7. KAYNAKLAR

- Akbulut, A. K. (2012). Amatör ve Profesyonel Erkek Futbolcuların Karar Verme, Problem Çözme Ve İletişim Becerilerinin Bazı Değişkenler Bakımından İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Akınalp, H. (2017). Türkiye'deki Karate Hakemlerinin Karşılaştıkları Sportmenlik Dışı Davranışların Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi. Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Aksoy, C. (2018). Teknoloji Kullanım Ölçeğinin geçerlilik ve güvenilirliğinin ölçülmesi: Üniversite öğrencilerine yönelik bir araştırma. OPUS- Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi, 8(15), 1111-1131. Aksu A., Arslan C. (2020).
- Alpay, H. (2016). Sensei el kitabı. Ankara: Spor Dünyası Yayıncılık, s. 26-41.
- Altıngül, O., & Yıldırım E. (2011). Spor Teknolojilerinde İnovasyon (2011) International Advanced Technologies Symposium (IATS'11), Sayı: 1, 97 - 112, 16- 18 May 2011, Elazığ, Turkey
- Atılğan, D., & Tükel, Y. (2019) Sport Sciences (NWSASPS), 2B0118, 2019; 14(2): 22-32.
- Bollen, K. A. (1989). Structural equations with latent variables. John Wiley & Sons.
- Camkıran, N., Sersan, V., & Yıldız, K. (2021). Spor Ortamında Teknoloji Kullanımına Yönelik Derleme Bir Çalışma. Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, 6(2), 162-177.
- Deniz, E. (2004). Üniversite Öğrencilerinin Karar Vermede Öz Saygı, Karar Verme Stilleri Ve Problem Çözme Yöntemleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi Üzerine Bir Araştırma, Eğitim Araştırmaları Dergisi
- Dikmen, A. (2022). Farklı Branşlarda Görev Yapan Takım Sporü Hakemlerinin Karar Verme Stillerinin İncelenmesi, Ondokuz Mayıs University Graduate Education Institute Master, January / 2022

- Dirican, G. (2020) Karate Hakemlerinin Zaman Yönetimi Davranışları İle Serbest Zaman Tutumları Arasındaki İlişkinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Doğan, E. (2003). Türkiye Cumhuriyeti'nde Karate Sporunun Tarihi Gelişimi (1970- 2000) Marmara Üniversitesi akademik Veri Yönetim Sistemi Dünya Karate Federasyonu Resmi İnternet Sitesi (WKF), [https://www.wkf.net/structure-judges-referees.](https://www.wkf.net/structure-judges-referees), Erişim Tarihi, 20.11.2023.
- Ekmekçi, R. (2011). Pamukkale University, School Of Sport Sciences And Technology, Denizli-Turkey. İyi Bir Hakemin Özellikleri Robert S. Weinberg, Peggy A. Richardson
- Ender, E., Kusan, M., Çavuşoğlu, G., & Yılmaz, A. K. 2020. Spor Bilimleri Fakültesi Ve Diğer Fakülte Öğrencilerinin Karar Verme Stilllerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Herkes İçin Spor Ve Rekreasyon Dergisi E-ISSN: 2687-6027 , JSAR 2020, 2(1) 62-68
- Farklı Klasmandaki Futbol Hakemlerinin Karar Verme Stilllerinin İncelenmesi Atakan Spor Eğitim Dergisi, 2020, Cilt 4, Sayı 1, 56-70
- Gacar, A. (2011). Türkiye'deki Beden Eğitimi Ve Spor Öğretim Elemanlarının Karar Verme Ve Atılganlık Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Gündoğan, B., & Yetim, A. A. (2021). Cimnastik Branşında Hakem Olarak da Görev Yapan Antrenörlerin İşe Adanmışlık Düzeylerinin Farklı Değişkenlere Göre Karşılaştırılması. Gazi Journal of Physical Education and Sports Sciences, 26(4), 501-518 , DOI:10.53434/gbesbd.974135
- Güngör, S., & Özcan, U. (2022). Karar Kuramı ve Karar Verme. Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi, (33), 119- 125. S.120
- Kaya A., Şahin M.U., & Çetintaş Y. (2017). Bireysel sporlar karate ders kitabı. Ankara: Devlet Kitapları, s. 18.

- Kirgil, F. (2015). Beden Eğitimi Öğretmenleri İle Diğer Branş Öğretmenlerinin Karar Verme Ve Atılganlık Düzeylerinin Bazı Değişkenlikler Açısından İncelenmesi/The Examine The Decision-Making And Assertiveness Levels Of Physical Education Teachers And Other Branch Teachers In Terms Of Some Variables.
- Kline, R. B. (2023). Principles and practices of structural equation modeling. Guilford publications.
- Koca, A. (2016). Shotokan karate-do kata el kitabı. İstanbul: Spor Dünyası Yayıncılık, (11-19-26)
- Okuş, H. (2013). Mücadele Disiplinleri Ve Onun İçerisinde Gelişen Karatenin Tarihi Süreçleri İle Karatenin Tarihi Süreçleri İle Karatenin Kültürel Ve Tanımsal Çelişkileri Üzerine Bir Değerlendirme 7. Dan Tezi. TKF Eğitim Kitapları Serisi. Mavi Ofset Basım Yayınevi, İstanbul.
- Pepe, H., Filiz K., Pepe K., & Can S. (1992). Futbol Hakemlerinin Hakemlik Geçmişleri ve Sporculuk Geçmişlerinin Tutarlı Karar Vermedeki Etkisinin İncelenmesi, Atatürk Üniversitesi BESYO, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi.
- Reyhan, S., & Kolayış, H. (2019). Profesyonel Liglerde Görev Yapan Futbol Hakemlerinin Hakemlik Deneyimlerine Göre Benlik Saygısı, Kaygı ve Mesleki Doyum Düzeylerinin İncelenmesi (11. Bölge Örneği) KOSBED, 2019, 37: 161 – 172, DOI No: 10.35343/ kosbed.550755
- Soykan, A. (2009). Karate Sporcularında Uyarılma Düzeyinin Hedefe Yönelik Hareket Koordinasyonuna Etkisi, (Doktora Tezi), İstanbul, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Sucu, G., Dicle, A., & Saka O. (2012). Hemşirelikte Klinik Karar Verme, Etkileyen Etmenler Ve Karar Verme Modelleri. Hemşirelikte Eğitim Ve Araştırma Dergisi; 9 (1): 52-60.
- Şentürk, E., & Özer, M. K. (2022). Fenerbahçe Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi Cilt 2, Sayı 2, 49-63, 2022 Fbu-Jss E-Issn: 2791-7096

- Şimşek, A., & Devecioğlu S. (2018). Spor Endüstrisinde Yeni Teknolojilerin Görünümü Fırat Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi Ve Spor A.B.D, Uluslararası Beden Eğitimi Spor Rekreasyon Ve Dans Dergisi Yıl:1, Sayı:1, 2018,
- Tekin, Z. (2018). Gelenekselden Akıllı Üretime Spor Endüstrisi 4.0, Muş Alparslan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Myo İnsan Ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi Cilt / Vol: 7, Sayı/Issue: 3, 2018 Sayfa: 2103-2117
- Tekkurşun K. G., Namlı, S., Hazar, Z., Türkeli, A., & Cicioğlu, İ. (2018). Bireysel Ve Takım Sporcularının Karar Verme Stilleri Ve Mental İyi Oluş Düzeyleri. CBÜ Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi, 13 (1),176-191.
- TDK, Türk Dil Kurumu Resmi İnternet Sitesi, / (Erişim Tarihi, 20.11.2023)
<http://www.tdk.gov.tr>
- TDK, Türk Dil Kurumu Büyük Türkçe Sözlük. (Erişim tarihi: 15.11.2023)
<https://sozluk.gov.tr/>
- TKF, Türkiye Karate Federasyonu Oyun kuralları (Erişim tarihi:26.11.2023).
<http://www.karate.gov.tr/>
- Türkmen, M., & Mutlutürk, N. (2014). Spor Malzemelerinde Nano-Teknoloji Kullanımı ve Performansa Katkısı. International Journal of Social Science Research
- Türksoy I. A., Güvendi B., & Toros T. (2019). Amatör Lig Futbolcularında Sporda Ahlaktan Uzaklaşma, Güdüsel İklim Ve Karar Verme. International Journal Of Social Sciences And Education Research, 5(1), 54-62.

8. EKLER

EK-1. Kişisel Bilgi Formu

Bu çalışmaya gönüllü olarak katılıyorum:	Evet ( ) Hayır ( )
Yaşınız:	.....
Cinsiyetiniz:	Kadın ( ) Erkek ( )
Medeni durumunuz:	Evli ( ) Bekar ( )
Eğitim Durumunuz:	Lise ( ) Lisans ( ) Lisansüstü ( )
Hakemlik kademeniz:	Aday ( ) Bölge ( ) Milli ( ) Uluslararası A-B-C Klasmanı
Haftalık sahip olduğunuz serbest zaman süresinin size göre yeterliliğini değerlendiriniz.	Kesinlikle yetersiz ( ) Yetersiz ( ) Normal ( ) Yeterli ( )
Serbest zamanlarınızı nasıl değerlendiriyorsunuz?	Kesinlikle Yeterli ( ) ( ) Fiziksel aktiviteler yaparak (yürüyüş, sportif oyunlar, vb.) ( ) Hobbiesle uğraşarak (el işi yapma, gazete, dergi, kitap okumak, sanat etkinliklerine katılmak, vb.) ( ) Sosyal aktivitelere katılarak (kahveye gitmek, kulüp üyeliği, sosyal dernek üyeliği, vb.) ( ) Diğer

EK-2. Teknoloji Kullanımı Ölçeği

Teknoloji Kullanımı Ölçeği	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
1) Teknolojiyi her zaman yakından takip ederim					
2) Teknolojinin olmadığı bir yaşam tarzı düşünemiyorum.					
3) Teknolojik inovasyon ve değişimler sosyal hayatım için önem arz etmektedir.					
4) Günlük yaşamımdaki her türlü inovasyon, değişim ve gelişim hayatımı olumlu etkiler.					
5) Günlük yaşamdaki yenilik ve değişime ayak uyduramamak beni mutsuz eder.					
6) Yeni çıkan teknolojik bir ürünü (cep telefonu, tablet, laptop vb.) teknolojiyi takip etmek için satın alırım.					
7) Yeni çıkan teknolojik bir ürünü (cep telefonu, tablet, laptop vb.) prestij (arkadaşlarıma gösteriş yapmak) amaçlı satın alırım.					
8) Yeni çıkan teknolojik bir ürünü (cep telefonu, tablet, laptop vb.) o alandaki ihtiyacımı gidermek için satın alırım.					
9) Yeni çıkan teknolojik bir ürünü (cep telefonu, tablet, laptop vb.) kişisel tatmin düşüncesiyle satın alırım.					
10) Yeni çıkan teknolojik bir ürünü (cep telefonu, tablet, laptop vb.) sosyal statüm gereği bir ihtiyaç düşüncesiyle satın alırım.					
11) Yeni çıkan teknolojik bir ürünü (cep telefonu, tablet, laptop vb.) eskisinden sıkıldığım için satın alırım.					
12) Yeni çıkan teknolojik bir ürünü (cep telefonu, tablet, laptop vb.) estetik olması (dış görünüş) açısından satın alırım.					
13) Kullandığım cihazın eskimiş olmasından dolayı yeni bir cihaz satın alırım.					

EK-3. Melbourne Karar Verme Ölçeği (I-II)

MELBOURNE KARAR VERME ÖLÇEĞİ

Kişiler, karar verme aşamasında kendilerini ne derece rahat hissettikleriyle ilgili olarak farklılık gösterirler. Lütfen karar verme konusunda kendinizi ne derece rahat hissettiğinizi sizin için en uygun olan yanıtı işaretleyerek belirtiniz.

KISIM I		DOĞRU	BAZEN DOĞRU	DOĞRU DEĞİL
1	Karar verme yeteneğime güvenirim.			
2	Karar verirken kendimi birçok kişiden aşağı görürüm.			
3	Kendimi karar vermede başarılı biri olarak düşünürüm.			
4	Kendimi o kadar cesaretsiz hissederim ki, karar verme uğraşında vazgeçerim.			
5	Verdiğim kararlar iyi sonuçlanır.			
6	Diğer insanların, benim kararımdan ziyade, kendi kararlarının doğru olduğu konusunda beni ikna etmeleri kolaydır.			

KISIM II		DOĞRU	BAZEN DOĞRU	DOĞRU DEĞİL
1	Karar verirken kendimi, sanki büyük bir zaman baskısı altındaymışım gibi hissederim.			
2	Bütün alternatifleri göz önünde tutmayı severim.			
3	Kararları diğer kişilere bırakmayı tercih ederim			
4	Bütün alternatiflerin dezavantajlarını ortaya çıkarmaya çalışırım			
5	Son kararı vermeden önce, önemsiz konular üzerinde çok zaman harcarım			
6	Kararı en iyi şekilde nasıl uygulayabileceğimi enine boyuna düşünürüm.			
7	Bir karar verdikten sonra bile kararı uygulamayı geciktiririm.			
8	Karar verirken, karar hakkında pek çok bilgi toplamaktan hoşlanırım.			
9	Karar vermekten kaçınırım.			
10	Karar vermek zorunda olduğum zaman, karar üzerinde düşünmeye başlamadan önce uzun süre beklerim.			
11	Karar verme konusunda sorumluluk üstlenmeyi sevmem			
12	Karar vermeden önce amaçlarımı netleştirmeye çalışırım.			
13	Önemsiz, küçük olayların yolunda gitmeyebileceği olasılığı, benim aniden tercihlerimden dönüş yapmama neden olur.			
14	Bir karar benim tarafımdan veya başka biri tarafından verilecekse, ben karar vermeyi diğer kişiye bırakırım.			
15	Ne zaman zor bir kararla karşı karşıya gelsem, iyi bir çözüm yolu bulma konusunda kendimi kötümser hissederim.			
16	Seçim yapmadan önce çok fazla dikkatli davranırım.			
17	Zorunda kalmadıkça karar vermem.			
18	Son ana kadar karar vermeyi geciktiririm.			
19	Çok daha bilgili kişilerin benim yerime karar vermelerini tercih ederim.			
20	Karar verdikten sonra, kararın doğru olduğuna kendimi inandırmak için çok zaman harcarım.			
21	Karar vermeyi ertelerim.			
22	Acilen karar vermem gereken bir durumda doğru düşünemem.			